БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

[КП]СС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 97 (8622)
АПРЕЛИИН 24
ЧЕТВЕРГ
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

Коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэгшэ совет арадай үмэнэ табигдаһан ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ олон миллионой арми болохо бүхы комсомолые, манай алдарта совет залуушуулые танай съезд зоригжуулан жагсааха байха гэжэ Коммунистическэ партиин Центральна Комитет этигэнэ.

(1958 оной апрелиин 18-да ВЛКСМ-эй XIII съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэһөө).

Коммунистическэ общество байгуулалсаха эдэбхитэй, ушар ёһо мэдэхэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ

1958 оной апрелиин 18-да ВЛКСМ-эй XIII съезд дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

[Хүн]дэтэ нүхэдүүд! [Энэ] гайхамшаг съездын делегатаанадые түбхын түрүүн амар[.] [..]ад, Советскэ социалистическэ [..]оронойнгоо аша туһада зорюул[..] [..]жал хэрэгтээ амжалта туйла[..]ай таанарта, мүн бүхы комсо[..], манай совет залуушуулда [..]ыемни зүбшөөрыт. **(Нэрьемэ [альга] ташалга).**

[Нүх]эр Шелепинэй хэһэн, ВЛКСМ-[эй Ц]ентральна Комитедэй тоосоото [..]элые бидэнэр, ЦК-гэй Прези[..]эй гэшүүд ехэ хангяар шаг[..]ди. Энэнь формынгоошье, уд[..]ашье талаар һайн элидхэл болоо. Манай Коммунистическэ партиин үнэн туһалагша—комсомолой угаа ехэ хүдэлмэри тус элидхэл дотор зүбөөр харуулагдаа. **(Альга ташалга).**

Коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэгшэ совет арадай үмэнэ табигдаһан ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ олон миллионой арми болохо бүхы комсомолые, манай алдарта совет залуушуулые танай съезд зоригжуулан жагсааха байха гэжэ Коммунистическэ партиин Центральна Комитет этигэнэ.

[Ре]волюционно заншал сахижа, арьбадхажа ябагты

[Лен]инскэ комсомол энэ жэлдэ [..]дэхи ойгоо тэмдэглэхэнь. [..]ша залуушуулай ниитын по[литическ]эскэ организаци — комсомол [..]лэй урда тээ Владимир Ильич [..]нэй үүсхэлээр тогтоогдоһон [..]Комсомол тэрэ гэһэнһээ хойшо [комм]унистическэ партиин хүтэлбэ[..] манай орон дотор коммунизм [..]улха агууехэ хэрэгтэ хизаар[..]нэн сэхээр хабаадалсажа бай[..] [..]ни удаан үргэлжэлһэн альга [таша]лга).**

[Ком]сомол агууехэ Ленинэй за[..] хододоо хүндэтэйгөөр дүүргэ[..]

[..]үушын үеын комсомолшууд [..]тэй байдалда ажаллаха ушар[..]олодог байгаа. Тиихэ сагта [ко]молдо ороһон олон мянган за[..]ул комсомолой билсдүүдтэй [..] буу зэбсэг абалсаад, Совет[..]й залуу республикые хам[..]ын тула фронт ошодог байгаа. [Ком]сомол, совет залуушуул оро[н] [..]индустрижуулха, хүдөө ажахы[е] [к]оллективнэ болгохо үедэ, со[циали]змын илалта туйлахын түлөө [..]й арадай тэмсэлэй түүхэдэ хэ[..]лон алдарта һайхан хуудаһа [..]э гээшэб! Манай орон дотор [социа]лизм байгуулха гол арга ме[..]олгогдон, комсомолой үүсхэ[..]олониитын социалистическэ мү[..]эн дэлгэрээ бэлэй.

[..]гэ ороноо хамгаалгын Агууехэ [..]й жэлнүүдтэ комсомолшууд [..] совет залуушуул фронт дээ[..]эргэй ара талада гайхамшаг [..]баатаршалга гаргаһан байна. [..]наһаяа хайрлангүй, дайсадта [..]үү тулалдаһан олон тоото эдир [..]рнуудые дайнай үедэ хараа [..] Дайсанай һомондо дайрагда[..]эдир патриодуудай шуһаар бу[..]һан олохон комсомольско би[..]дые хараһан байнабди.

[..]энэр хадаа эсэгэнэр болон аха[..]нгаа хэсүү шанга тэмсэл хэжэ [..]аһан Октябриин ехэ илалта[..]е, социализмын туйлалтануу[дые] аршалан хамгаалхын түлөө [..]жэ, ами наһаяа үгэгшэд, манай [..]шуулай эрхим түлөөлэгшэд [..]о.

[Сов]ет залуушуул Эхэ оронойнгоо [..]сулөөгэй, бэээ дааһан байда[..]түлөө, хүдэлмэришэн ангиин [..]й түлөө, социализмын түлөө [..]ан гээд тэмсэхэб гэһэн гайхам[..]хэшээе бүхы дэлхэйн залуу[..]да харуулаа.

[Ко]мсомолшууд болон залуушуул [..]й хойто тээхи жэлнүүдтэ ма[..]промышленность, хүдөө ажахые [..]эн бодхоохо, саашадань хүг[..] дэбжээхэ арад ниитын хэрэг[..]э туһа хүргэһэн байха юм.

[Аж]ахы, соёл культураяа хүг[..]гэдэ комсомол ехэ үүргэ дүүр[..] Гэхын дашарамда, тэрэнэй хү[..]рииин тон шухала үрэ дүнгынь [ко]ммунистическэ общество бай[..]гша залуу үетэнииe хүмүү[..]э болоно. Комсомолой зэргэдэ [..]һан олон миллион совет хү[..] эрхим һургуули гараа. Кадр[..]е бэлдэдэг гайхамшаг һургуу[..]хэ манай комсомолые нэрлэхэ[..]олохо байна.

[Ко]мсомолой энэ XIII съездын де[легат]ууд, таанадые хараа һаа, Владимир Ильич ямар ехээр баясаха [бай]на гээшэб! Ленинэй агууехэ [..]ал шэнэ, түрүү үеын илагда[..]й хүсэнэй баян үрэ, шэнэ шэнэ [..]а үүсхэнэ. Коммунизм бай[гуулх]ын түлөө эсэшэ сусашагүй [..]шэ совет арадай алдарта хэ[..]эшье комсомол, манай за[луушу]ул элитэ үүргэ дүүргэлсэнэ. [..] хүбүүд, басагад—коммунизм [байгу]улалсагша энэ залуу, түгэлдэр [..] армии манай ороной омогор-[..] манай Коммунистическэ партиин омогорхол болоно. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Мүнөө үеын комсомолшууд хадаа манай партиин, комсомолой сугларуулһан революционно заншалай уг залгамжалагшад гээшэ. Хэзээ бүхэндэ манай партиин үнэн туһалагшань бологшо комсомолой алдарта заншалые наринаар сахижа, арьбадхажа ябаха хэрэгтэй. Комсомолшууд болон залуушуул бэрхэшээлһээ тунхарингүй, коммунистическэ байгуулалтын эгээн харюусалгатай газарнуудта ошодог.

Социалистическэ индустриын саашадань хүгжөөхэ зорилгоор партиин XX съездын хараалһан программа дотор ороной Зүүн зүгэй районуудые ашаглаха ябадалда ехэ анхарал хандуулагдана. Сибириин дошхон гол мүрэнүүдые мэдэлдээ оруулха, Сибириин, Алас Дурна зүгэй, Казахстанай, манай Хойто зүгэй байгаалиин ехэ баялигуудые шэнжэлэн элирүүлжэ, арад зоной аша туһада зорюулха ёһотой байнабди. Комсомол эдэ районуудтахи барилгануудта 300 мянга шахуу залуу патриодуудые эльгээжэ, һайн юумэ хээ. Тэдэнэр ехэ хэрэг бүтээжэ амжаад байна, гэбэшье, үшөөл олон алдарта хэрэгүүд манай хүбүүд, басагадые хүлеэжэ байнал! Совет залуушуул ямаршье зорилго дүүргэжэ, ямаршье хэрэг бүтээжэ шадаха ха юм.

Танай съездын трибуна дээрэһээ комсомолой тэдэ түлөөлэгшэдтэ үнэн зүрхэнэй баяр хүргөөд, байгаалитай тэмсэхэдээ эрид хатуу, эрэлхэг зоригтой байхыень, социалистическэ индустриин хүсэн түгэлдэр шэнэ центрнүүдые байгуулха хэрэгтээ амжалта туйлахыень хүсэхыемни зүбшөөрыт. Гэхэтэй хамта, манай ороной Зүүн зүгтэ хүдэлхээ ошоһон залуу барилгашадай түрүүшын отрядуудай хойноһоо олон зуугаад мянган хүбүүд, басагад баһал дабшаха байха гээд Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын этигэжэ байһан тухайда мэдүүлхэ хүсэлэнтэйб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Украиинын комсомолшууд, залуушуулай гаргаһан ажалай баатаршалгые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй оролдолгоор, ажалай ашаар шулуу нүүрһэнэй 37 шэнэ шахта Донбасста баригдаа. Гадаадын политическэ нэгэ ехэ ажал-ябуулагшатай хөөрэлдэхэдөө, жэлэй туршада нүүрһэнэй хэдэн арбаад шэнэ шахта бариха һанаатайбди гэхэдэмни, этигээгүй, харин, энэтнай даншье түргэн темп байна даа гээ һэн. Теэд тэрээнһээ хойшо 9 һарын үнгэрөөд байхада шэнэ шахтануудаай хүдэлөөд, Эхэ орондоо нүүрһэ үгэжэ байна. Эдэ шахтануудай проектээр хараалагдаһан хүсэниинь бүримүһэн ашаглагдахадаа, жэл соо 6 миллион шахуу тонно нүүрһэ үгэдэг болохо юм. Комсомолшууд хэлэһэн үгэдөө хүрөө. **(Альга ташалга).**

Шэнэ, залууг газар элдүүрилэн ашаглалга хэдэн үетэнэй дурасхаалда хэтэдээ үлэхэнь лабтай. Оройдоо 2—3 жэлэй туршада 36 миллион гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэн ашаглагдаа. Иимэ талмай дээрэ Европын хэдэн гүрэн багтажа болохо байна бшуу. Шэнэ газарһаань хэдэн зуугаад миллион пүүд талха таряа жэл бүри абанабди, мүн һаядаа нилээд ехэ һү, мяха, тоһо, сахарай свёкло, хүдөө ажахын бусад зүйлнүүдые үгэдэг болохо байха.

350 мянга үлүүтэй хүбүүд, басагад комсомолой путёвкоор шэнэ, залууг газар элдүүрилэлсэхээ ошоһон юм. Тэдэнэр илангаа түрүүшээр олохон бэрхэшээл үзэһэн байха. Теэд, бэрхэшээл, хохидолһоо айнгүй, үнэнтэ патриодуудай ёһоор бэрхэшээлнүүдтэй тэмсэжэ ороод, илажа гараһан байха юм.

Парти, Правительствомнай шэнэ, залууг газар элдүүрилжэ эхилһэн хүнүүдэй баатаршалгые үндэр ехээр сэгнээ. Тэдэнэй 262-ые Социалистическэ Ажалай Герой болгоо, 30 мянга үлүүтэй хүнүүдтэнь орден, медальнуудые барюулаа. Энэнь хүртэхэл ёһороо хүртэһэн хайра гээшэ даа! Зүгөөр, шэнэ газарые эдлүүри болгоһон баатаршалгые бүхы арад түмэнэй мэдэрэн һайшааһаниинь—эгээн дээдэ хайра болохо байна. Олон арбаад жэлэй үнгэрхэдэ, шэнэ хүнүүд урган гараха. Эдэ хүнүүд таанарые, залуу баатарнуудые омогорхолтойгоор дурдаха, арадтаа хайшан гээд туһа хүргэхэб гэһэн һургаал болгохо байна бшуу. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Залуу патриодууд—шэнэ газар элдүүрилһэн баатарнууднай ажалай шэнэ илалтануудые туйлаг лэ гэжэ хүсэхыемни, шэнэ газартаа бата бэхеэр байражаг лэ, эб эетэ гэр бүлын зол жаргал эдлэг лэ, шэнэ газар анхан элдүүрилэгшэдэй уг залгаха эдир үетэниие хүмүүжүүлэг лэ гэжэ хүсэхыемни зүбшөөрыт. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөөгэй комсомолшуудай эдэбхи хэшээл нилээд дээшэлээ. Абтадаг һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ Америкын Холбоото Штадуудые хүсэе гэһэн уряа ороной түрүү колхоз, совхозуудай гаргахадань, хүдөөгэй залуушуул тэрээниие ехэтэ һайшаан дэмжээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ 650 мянга үлүүтэй залуу колхознигууд мал ажалай фермэнүүдтэ хүдэлхээ ошонхой. Олохон колхоз, совхозуудаар таряалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө, ниитын мал ажалай ашаг шэмые бүри ехэ болгохын түлөө тэмсэлдэ залуушуул шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ.

Коммунизм байгуулха гэһэн арад ниитын хэрэгтэ комсомолой, манай залуушуулай ехэ туһа хүргэһэн тухай олон тоото ондоо жэшээнүүдые дурдажа болохо байгаа.

Коммунистическэ партимнай иимэ залуу халаантай байһандаа омогорхоно, Эхэ ороной үмэнэ гаргаһан ехэ габьяануудайнгаа түлөө хүртэһэн 5 ордентой алдарта тугаа комсомол хододоо дээрэ үргэжэ ябаха гэжэ этигэнэ. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Манай амжалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, эдэмнай советскэ ниитын байгуулалтын үндэһөөр, Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро манай орон соо бэелүүлэгдэһэн агууехэ социалистическэ хубилалтануудай үндэһөөр туйлагдаха аргатай болоо гэжэ хододоо мэдэхэ хэрэгтэй.

Бидэнэр гайхамшаг һайхан орондо ажаһуунабди. Манайда коммунистическэ обществын түрүүшын шата — социализм байгуулагданхай. Социализм мандажа, обществын баялигай, соёл болбосоролой урган һалбарха, хүнэй бүхы талаараа хүгжэн дэбжэхэ заха хизааргүй ехэ арга боломжо нээгээ.

Буржуазна номнолшод социалистическэ байгуулалтын демократическа удхые буруугаар харуулха һэдэлгэ гарган: СССР-тэхи хүн «коллективээр һолигдодог», тиигээд СССР-тэ хүнүүд «өөрын шэнжэгүй боложо байһан» хэбэртэйгээр мэдүүлнэ. Социализм хадаа ажалые шиидхэхы удхашанартайда тоолоод, совет хүнүүдэй ондоо эрилтэнүүдые хизаарлана гэһэн худал хуурмаг үгэ хүүр тэдэ номнолшод үсэд нэтэрүүгээр тараадаг байна. Социализмын үедэхи хүнүүд соёл культура, искусствода хабаадаха урган ехэ арга боломжоһоо хаһагдадаг хэбэртэйгээр тэдэ номнолшод шашалдана.

Совет зоной бодото байдал хадаа эдэ худал хуурмаг үгэ хүүрые, хардалга гүрдэлгые балшыса элирүүлэн буруушаана. Манай ороной оршон мандажа байгаа 40 жэлэй турша соо оюун бэлиг түгэс угаа олон хүн арадай дундаһаа дэбжэн гараа. Иимэ юумэн нэгэшье капиталистическэ орондо хэзээшье үзэгдөөгүй юм. Энэмнай социалистическэ обществын соёл болбосоролой угаа ехээр урган дэбжэһые баталан харуулһан гэршэ, арадай оюун бэлигэй бадарха үнэхөөрөө ехэ арга боломжо нээжэ үгэһэнэйнь гэршэ болоно.

Буржуазна оронуудта залуушуулай дура татан һонирхуулха юуншье байхагүй, соёл болбосоролой талаар үгырэн доройтонхой. Харин манай залуушуулые ерээдүй тээшэ дахуулха эли тодо харгы, арюун һайхан зорилго—коммунизм байгуулха хэрэг угтажа байна. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Та нүхэд, хүн түрэлтэнэй бүхы түүхэдэхи нэгэшье залуу үетэнэй үзөөгүй һайн һайхан сагта, һонирхолтой сагта ажаһуунат гэжэ хэлэхэ байнаб. Үнгэрһэн үе сагай нэгэндэншье капитализмһаа коммунизмда орохо үеынхидэл адли иимэ ехэ дабшалта, иимэ түүхэтэ ехэ хубилалтанууд болоогүй байха. Мүнөө сагта Советскэ Союз, Хитадай Арадай Республика доторхи, бусад социалистическэ оронуудтахи олон миллион ажалша хүнүүд революционно шэнэдхэлгэ хэхэ хэрэгтэ элсүүлэгдээд, агууехэ хэрэгүүдые бүтээжэ, ажабайдал хубилгажа, хуушан юумые эбдэжэ, арад зоной аша туһада шэнэ юумэ зохёон байгуулжа байнал. Иимэ сагта ажаһууха, ажаллаха гээшэ дабтагдашагүй ехэ зол хуби мүн. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ, манай ороной экономическа талаараа гээгдэнги, һандаргагданхай байха үедэнь, Владимир Ильич Ленин болбол һураха, һураха хэрэгые залуу үетэнэй гол шухала зорилго болгон табиһан юм. Танай эсэгэ, эхэнэр, үбгэ эсэгэнэр өөһэдынгөө аша гушанарые юумэ мэдэхэ, коммунистическэ общество байгуулалсахаар эрдэмтэй хүнүүд болоһой гэжэ хүсэдэг байгаа. Нүхэдүүд, тиихэ сагта эрдэм шудалха гээшэ амархан хэрэг бэшэ байһан юм!

Һуралсал ажал хоёроо хабсаруулан, хүбүүд, басагадай һурадаг хүдэлмэришэнэй факультедүүдые минии үеын хүнүүд һайн мэдэхэ байха. Цех соо 8 час хүдэлөөд, мүн тэды шэнээн сагай туршада ном үзэдэг байгаа. Унтаха саг багахан үлэдэг бэлэй, теэд: «Залуудаа ехээр унтаһан хүн он жэлэй ошоһыешье мэдэнгүй үнгэрхэ» гэлсэдэг ха юм даа. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Һураха хэрэгтэй гэһэн Ленинэй захяа мүнөөшье манай залуушуулай сахиха хуули зандаа байһаар. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Хүн түрэлтэнэй дэбжэлтэдэ СССР-эй дүүргэдэг онсо ехэ үүргые мүнөө бүхы дэлхэйдэхин мэдэрнэ. Теэд бидэнэр нэгэл газартаа зогсохо ёһогүйбди. Залуушуулшье туйлаһан тэдыгээрээ хизаарлаад байшаха ёһогүй. Бидэнэй түлөө хэн юушье хэхэгүй гэжэ таанар мэдэхэ ёһотойт. Тиимэл ушарһаа, ниитын хэрэгтэ өөрынгөө дүүргэхэ харюусалгые хүн бүхэнэй ойлгохонь шухала. Хүдэлхэ хэбэртэй байһаар, маргажа байһаар нэгэшье час дэмы үнгэргэхэ ёһогүйбди. Хоёр ёһоной байгуулалтын — социалистическэ, капиталистическэ байгуулалтануудай хоорондохи асари ехэ мүрысөөнэй үедэ эршэ темп гээшэ ехэ юумэ шиидхэхэ байна. Амжалта бүхэн, ажахын дабшалта бүхэн — коммунизмын байгуулалта лэ гээшэ.

Дэлхэй дээрэхи бүхы обществонуудһаа эгээн эрхим, коммунистическэ общество байгуулхабди гэжэ бидэ батаар этигэдэгбди. Комсомол хадаа коммунизмда ажалша ёһоор хандадаг хүнүүдые хүмүүжүүлхэ зэргэтэй гэжэ хэлэхэ байнаб.

Коммунистическэ общество доторхи хүн бүхэн шадаха хабаараа ажаллаха, хэрэглэлэйнгээ зэргээр абаха болоно. Иимэ гайхамшаг тодорхойлго хадаа, хүн бүхэн коммунизмые хажуу тээһээнь хараад гү, али һайшаагаад байха тэһэн удхатай бэшэ юм. Хүн бүхэн шэнэ обществын шухала ажалшаниинь боложо, хамсыгаа шаман хүдэлхэ ёһотой. Нозог залхуу, һэбхи хөөрдэм ябадалай дэлгэрдэг ямбархуу ёһо гурим коммунизмын үедэ байхагүй. Харин ажалша, хүдэлмэришэ, болбосоронги, һонин ажабайдал мандаха!

Энэ талаарнь абабал, комсомолнай Коммунистическэ партиин заабаринуудые хүтэлбэри болгон, һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ юумэ хээ. Улам олон хүбүүд, басагад обществынгоо эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэд байлгые өөрынгөө зол хубида тоолодог болонхой. Тиигэбэшье, залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэхи зарим дутуунуудые обёоронгүй орхёо һаа, буруу болохо байгаа.

Түбхын түрүүн ажал тухай хэлэхые хүсэгдэнэ. Атомна электростанцинуудай баригдаһан, замбуулиниие туршан шэнжэлдэг болоһон мүнөө сагта, автоматикын дэлгэрһэн сагта хүдэлмэришэд, колхознигууд бүгэдые дунда һургуулитай болгохын тулада партийна, гүрэнэй зурганнуудай зүгһөө ехэ оролдолго гаргаха ёһотойбди. Манай хүдэлмэришэд, колхознигуудай дунда һургуулитай болоходо, ажалай бүтээсэ үшөө дээшэлхэ, тиигээд коммунизм байгуулха хэрэгтээ амжалта туйлаха гол эшэ нүхэсэл болохо байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, арадай гэгээрэлэй асуудалнуудаар, манай дунда, дээдэ һургуулинуудта мэргэжэлтэдые бэлдэхэ асуудалнуудаар та нүхэд, комсомолшуудтай һанал бодолоо зүбшэн хэлсэхые хүсэхэ байнаб.

Манай орон мэргэжэлтэдые бэлдэлгын хэмжээнэй талаар бүхы оронуудые ахижа гаранхай. Тиигээд мүнөө Советскэ Союзые хүсэхэ зорилго США-гэй табидаг болоод байһан тухайда таанад мэдэнэт.

Энээнэй ямар ушар удхатай байһыень ойлгоно бээзэт! Засаг баригша бүлэгүүдэйнь бидэл түрүү зэргэдэ байхабди гэжэ һайрхадаг Америкын Холбоото Штадууд мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэлгын талаар Советскэ Союзые хүсэхэ ёһотой гэжэ мүнөө мэдүүлхэ баатай болонхой. Энэмнай омогорхонгүй байжа болохоор бэшэ туйлалта гээшэл, нүхэдүүд. **(Альга ташалга).**

Тиигэбэ ябашье, туйлаһан тэдыгээрээ тогтон зогсохо ёһогүйбди. Манай һургуулинууд, дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэридэ горьтой дутуу дунданууд бии байһаар. Арбан жэлэй һургуулимнай ВУЗ-уудтал орохо залуушуулые бэлдэдэг байна. Ажабайдалһаа харахада, дунда һургуули тухай тиимэ ойлгомжо үни буруу болонхой.

Үнэндөө ямар болоод байһыень өөһэдөө харахат. Ороной дээдэ һургуулинуудта жэл соо 450 мянга тухай хүниие (тэдэнэй хахадыень үдэрэй һуралсалда) абажа болохо. Олонхи залуушуул арбан жэл һуража дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр ВУЗ-да орохо экзамен барижа шадаагүй һаа, ажал хүдэлмэри хэхэ бэлэдхэлгүй үлэшэдэг байна. Гансахан нёдондо дунда һургуули дүүргэгшэлһээ адагынь 700 мянган хүн ВУЗ-ууд, техникумүүдтэ ороогүй. Тэрэшэлэн 1953—1956 онуудта дунда һургуули дүүргэгшэдһээ 2 миллион 200 мянга шахуу хүн ВУЗ-ууд, техникумүүдтэ ороогүй байгаа.

Дунда һургуулиин программын ажабайдалһаа таһаранги байһан дээрэһээнь, тэдэ хүбүүд, басагад үйлэдбэри гээшые мэдэхэгүй байба. Тиимын тула, эдэ залуу, согтой хүнүүдые хайшан гээд һайнаар хэрэглэхэб гэһэн бэрхэшээл гарана бшуу. Иимэ ушарай тохёолдоһондо нилээд олон залуушуул, түрэлхид гэмшэхэ зэргэтэй болоно.

Гэхын хажуугаар, зарим хүбүүд, басагад арбан жэлэй һургуули дүүргээд, фабрика, завод, колхоз, совхозуудта хүдэлхэ дурагүйшэг ошодог, тэндэ хүдэлхые доромжолго шэнгеэр тоолодог байна. Хара хүдэлмэридэ иимэ бүдүүлигээр хандадаг ябадал зарим бүлэнүүд доторшье үзэгдэдэг байха юм. Үхибүүнэйнгээ муугаар һураа һаань, зарим түрэлхид тэрээндэ: муугаар һураа һаа, ВУЗ-да орожо шадахаяа болихош, эгээлэй хүдэлмэришэн боложо заводто ошохош гэжэ хэлэдэгшье ушар бии.

Зарим хүн хара хүдэлмэриие ямар нэгэн аймшагтай юумэн шэнгеэр үхибүүдтээ ойлгуулдаг. Тиимэ буруу шашалдаан социалистическэ обществын ажалша хүнүүдтэ дайралта болохо байһан тухайдань хэлэлтэшьегүй.

Манай ургажа ябаа залуу үетэниие һургуулинуудта хүмүүжүүлхэ ёһо гуримые эрид шууд шэнэдхэн хубилгахаар саг болоо гэжэ һананаб. Манай орон дотор һурагшадые хара хүдэлмэри хүндэлдэг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тохёолдоһон иимэ дутуу дундануудтай эбсэжэ яашье болохогүй бшуу.

Энэ хэрэгэй гол шухала юумэнь юуб гэхэдэ, манай обществын бүхы

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Мүнөөнэй хүн ажал хэжэ, эрдэм һуража, тэмсэжэ хатуужадаг

Нүхэдүүд! Коммунизм байгуулгын мүнөөнэй эрхэ байдалда эрдэм болбосорол түгэс, орёо нарин зорилгонуудые шиидхэжэ шадахаар, эрдэм болон техникын бүхы һалбаринуудые һаадгүй тухайлхаар хүнүүд хэрэгтэй.

Москва. ВЛКСМ-эй XIII съезд. Трибуна дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев. ТАСС-эй фотохронико.

1958 оной апрелиин 18-да ВЛКСМ-эй XIII съезд дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын үргэлжэлэл

зондо нангин уряа болохоор лозунг гаргаха хэрэгтэй. Һургуулида ороһон үхибүүд бултадаа аша туһатай ажал хэхээр, коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ хабаадалсахаар бэеэ бэлдэхэ ёһотой.

Фабрика гү, али колхозой, промышленна предприяти гү, али совхозой, эмхи зургаанай али бүхы ажал, обществодоо зорюулжа хэһэн үнэн сэхэ, ашатай туһатай ажал хадаа общество дотор ажаһуудаг, тэрэнэй аша туһада хүртэдэг хүн бүхэнэй хэхэ нангин ажал, шухала хэрэг мүн болоно. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Хүдэлмэрилжэ шадахаар, ажаллаха аргатай аад, юушье хэдэггүй хүн хадаа хүдэлдэг хүнүүдые хулгайлһан, тайлбарилан хэлэбэл, баялиг болон соёл болбосорол байгуулагшадай хүзүүн дээрэ һуужа амидарһан жэшээтэй болоно. Ажал хүдэлмэри тоодоггүй хүнүүдые олонниитын зүгһөө зэмэлдэг оршон байдал тогтоохо хэрэгтэй. **(Альга ташалга).**

Коммунистическэ общество дотор ажаһууха хүн бүхэн тиимэ общество байгуулалсаха, саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө ажалай хүбиие оруулалсаха ёһотой.

Үдэжэ ябаһан залуу үетэниие ажабайдалда, ашагтай ажал хүдэлмэридэ бэлэдхэлгэ, залуушуулые социалистическэ обществын ёһо гуримые гүнзэгы ехээр хүндэлдэг байхаар хүмүүжүүлгэ—иимэ зорилго хадаа манай һургуулиин гол зорилго болохо ёһотой. Энэ хэрэгтэ комсомолойшье, пионерскэ организациишье хэхэ юумэ бии.

Совет һургуули болбол наукын үндэһэ һуури һайн мэдэхэ, бүхы талаараа эрдэмтэй хүнүүдые, тиихын хажуугаар, саг үргэлжэ ажаллажа шадаха хүнүүдые бэлэдхэхэ, обществодоо ашагтай туһатай байжа, обществодо хэрэгтэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха эрмэлзэлтэйгээр залуушуулые хүмүүжүүлхэ уялгатай.

Арбан класс дүүргээд, үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байһан үсөөн бэшэ хүбүүд, басагад манайда бии гээшэ. Тэдэнэй зариманиинь арбан класс хүрэтэр һураншьегүйгөөр үйлэдбэридэ ерэһэн байна. Тэдэнэй олониинь һайнаар ажаллахын хажуугаар, үйлэдбэриһөө таһарангүйгөөр һурана.

Намда, жэшээнь, Николай Чикирев тухай хүнүүд хөөрөө һэн. Дайнай үедэ энэ хүбүүн һургуулияа орхихо баатай болоод. хүдэлмэридэ ороһон юм. Ондоо хүн һаа, саашаа һурахашьегүй байгаа ёһотой, теэд нүхэр Чикирев дипломой түлөө бэшэ, харин ажал хэрэгэйнгээ түлөө саашаа һураха дуратай байгаа. Тиин тэрэ токарёор хүдэлжэ байгаад, хэдэн жэл соо дунда һургуули, һүүлээрнь техническэ дээдэ һургуули дүүргэһэн байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ нүхэр Чикирев Серго Орджоникидзын цэрэмжэтэ станок бүтээдэг заводой цехын начальник болотороо ургаһан байна бшуу. Теэд Николай Чикирев мэтын хүнүүд манайда олон ха юм. Тэдэнэрһээ манай залуушуулай жэшээ абадаг һаань, ехэл һайн бэлэй. **(Альга ташалга).**

Үйлэдбэридэ хүдэлдэг бүхы хүбүүд, басагадай дуратайдаа дунда һургуулитай болохын тула хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулха хэрэгтэй. Хэрбээ зарим нүхэдэй мүнөөдөө һураха хүсэлэнгүй һаань, һураха хүсэлэнтэй болгохо хэрэгтэй гэжэ би хэлэхэ байнаб.

Гэхэтэй хамта, һурагшадые имагтал дээдэ һургуулида орохоор бэлэдхэхэ зорилго үдэшын һургуулинуудай табиха ябадалһаа зайсаха хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, дээдэ һургуулинуудые һурагшадаар хангахаһаа һураггүй олон залуушуул эдэ һургуулинуудта һурана, саашадаашье һураха байха. Тиимэһээ үдэшын һургуулинуудай һурагшадта ганцаашье гүйсэд дунда һургуулитай болохо арга боломжо олгогдохо бэшэ, мүн мэргэжэлыень һайжаруулха, гүнзэгыруулхэ, мэргэжэл бүри һайнтай, эрдэм ехэтэй хүдэлмэришэд, колхозниигууд болон манай обществын бусад ажалшадай бэлэдхэгдэхын тула тиимэ арга боломжо байгуулагдаха ёһотой. Тэдэнэр юрэнхыдөө гүйсэд дунда, мүн тусхай эрдэм һургуулитай болохо зэргэтэй.

Дээдэ һургуулинуудай мүнөөнэй системые һайжаруулжа, тэрэниие үйлэдбэридэ ойртуулан, үйлэдбэритэй ёһотой һайнаар холбохо хэрэгтэй болоһонь ха. Ажабайдалай дүршэлтэй, хүдэлмэриин стажтай болоһон залуушуулые дээдэ һургуулинуудта олоор абаха ёһотой. Дунда һургуулиие шэнэдхэн байгуулга энэ асуудалые зүбөөр шиидхэлгэдэ туһалха байна. Шадабари ехэтэй, мүн саашадаа һураха хүсэлэнтэй хүнүүдые дээдэ һургуулинуудта абаха хэрэгтэй. Тиимэһээ дээдэ һургуулида орохоо һанаһан хүнэй ганцаашье хүсэлэн хараада абтаха бэшэ, мүн тэрэнэй ажал-ябуулгые ниитын организацинуудай (профсоюзай, комсомолой) сэгнэһэн сэгнэлтэ хараада абтаха ёһотой. Тиигэдэг байбал, һургуулида орохо хүнүүд бэлэдхэлэйнгээшье талаар, дура хүсэлэйнгөөшье талаар, тэрээндэ гаргашалагдаһан гаргашые тэрэ хүн харюулха, үйлэдбэридэ үнэхөөрөө туһатай хүтэлбэрилэгшэ, эмхидхэлшэ болохо гэһэн найдалай талаар илгагдан абтаха бшуу. **(Үни удаан альга ташалга).**

Дээдэ һургуулиие, түбхын түрүүн техническэ һургуулиие хүгжөөхын тула ехэнхидээ үдэшын болон заочно һуралсал хэрэглэхэ ёһотой. Юрэнхыдөө үдэшын ба заочно дээдэ болон тусхай дунда һуралсал тухай асуудалые һайсахан бодожо үзэхэ байна. Обществодо ашагтай ажал хэжэ байһан хүнүүд хүдэлмэриһөө сүлөөтэй сагтаа дуратайдаа искусство, уран зураг, хүгжэм, гуманитарна наука шудалхаар һургуулинуудта һураха аргатай байха ёһотой. Гүрэн, илангаяа комсомол, профсоюз энэ талаар манай обществын ажалшадта туһалха зэргэтэй.

Дээдэ һургуулида абадаг мүнөөнэй гурим мүн лэ дутуутай байна. Заримдаа һайн бэлэдхэлтэй хүн дээдэ һургуулида орожо шададаггүй, харин үхибүүдэйнгээ дээдэ һургуулида орохо ябадалдань туһалжа шадаха ута гартай баабайтай гү, али эжытэй хүн ородог байна бшуу. **(Альга ташалга).**

Иимэ байдал хадаа манай социалистическэ байгуулалтын уг удхада харша юм. Юундэб гэхэдэ, дээдэ һургуулида эгээн оромоор хүнүүд ородоггүй, харин дээдэ һургуулида хэн нэгые абаха гү, али абахагүй гү гэжэ тодорхойлдог хүнүүдтэй танил тала хүнүүд лэ ородог. Энэ хадаа эшэгүүритэй ушар болоно. Бидэнэр, большевигүүд иимэ байдалые эрид шууд шүүмжэлнэбди. Теэд большевигүүд дутуу дунда зүйлнүүдые хараа һаа, тэдээндэ анхаралаа хандуулаа һаа, тэдэ дутагдалнуудые усадхадаг гэжэ арад зон мэдэхэ. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Дунда һургуулиин хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха зуураа һайн байһанаа харуулһан формо болгошо фабрично-заводской һуралсалые хэрэглэхэ тухай бодожо үзэбэл таарамжатай байха аалам. Һурагшад хэдышьеб класс дүүргэтэрээ дунда һургуулида һураха, тиигээд саашадаа һуралсалаа үргэлжэлүүлхын, ажалай дүршэлтэй, мэргэжэлтэй болохын тула фабрично-заводской училищида орожо болохо байна. Ганцаашье юрэнхы эрдэмэйнгээ талаар бэшэ, мүн ажабайдал, үйлэдбэри һайн мэдэхын тула, алха хайшан гэжэ барихын, тармуур оглёобо хоёрые илгаруулжа шадаха байхын тула тиимэ мэргэжэл хэрэгтэй болодог ха юм. **(Зал дотор шэмээтэй болоно, альга ташалга).**

Һуралсалай, мүн хүмүүжүүлгын иимэ гурим совет обществын демократическа ёһо гуримуудта үлүү һайнаар тааралдаха байна. Тиигэдэг байбал, жэшээлхэдэ, Ванинн үйлэдбэридэ хүдэлмэрилхэеэ ошохогүйдэнь болохо, харин Колиин харгы имагтал үйлэдбэри тээшэ зоринхой юм гэһэн байдалые баримталхын аргагүй болохо байгаа. Үйлэдбэридэ ахир адаг хүнүүд хүдэлмэрилхэ ёһотой гэжэ заримашуулай һанадагынь үндэһөөрөө буруу, социалистическэ обществын ёһо гуримда харша байна.

Эхэ эсэгэнэрэйнгээ ямаршье тушаалда ажалладагһаа дулдыдангүй, өөһэдыгөө хүбүүн бүхэнэй, басаган бүхэнэй ажал хүдэлмэридэ бултанаар адли бэлэдхэдэг байхань шухала. Эсэгэ хадаа эсэгэ гэжэ хүбүүниинь гү, али басаганиинь мэдэхэ ёһотой, тиин тэдэнэр өөһэдөө, өөһэдынгөө ажалаар хүнүүдтэ хүндэтэй болохо ёһотой, эхэ эсэгынгээ габьягай аша туһаар ажабайха зэргэгүй. **(Альга ташалга).** Эсэгэ гү, али эхэ болбол тусхайта аша габьягайнгаа түлөө нэрэтэй хүндэтэй болоо гэжэ ойлгохо хэрэгтэй, харин хүбүүниинь гү, али басаганиинь буруу ябадалтай байхадаа, тиимэ нэрэтэй хүндэтэй боложо шадахагүй.

Һургуулида һуража зуураа ажал хүдэлмэридэ, хүн зондо, обществодо ашагтай туһатай зүйлнүүдые байгуулгада өөһэдыгөө бэлэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ хүбүүн бүхэн, басаган бүхэн мэдэхэ ёһотой. Хүн бүхэн эхэ эсэгынгээ тушаалһаа болонгүй, нэгэл харгытай байха зэргэтэй—һураха, һураһан хойноо хүдэлмэрилхэ. Үйлэдбэридэ хүдэлмэрилжэ байгаад, һуралсалаа үргэлжэлхэ дуратайшуул үдэшын ба заочно тусхай дунда болон дээдэ һургуулинуудта һуража болохо юм. Тиимэ хүнүүдтэ хамаг зохихо туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр нэгэн-хоёр жэлдэ хүдэлмэрилжэ байгаад һураг, тиигээд саашань ахалагша курсануудта орходонь тэдээндэ ямар нэгэн хүнгэлэлтэ үгэхэ, магад түгаар һуралсалдань гэжэ долоон хоног соо 2—3 үдэр табихада болохо. Тиин һургууляа һайнаар дүүргэжэ, өөрынгөө ажал хэрэг мэдэхэ, теори болон практика һайн мэдэхэ бэлэдхэл ехэтэй мэргэжэлтэд болохын тулада һуралсалайнь һүүлшын нэгэн гү, хоёр жэлдэ үйлэдбэридэхи ажалһаань магад сүлөөлдэг байхада яанаб. Иимэ аргаар һуража гараһан инженер хадаа арбадахиие дүүргээд, институтда ороһон хүнһөө нэгэ бага хожомдожо диплом абаха юм бэзэ. Теэд ажабайдалдаа, ажал хэрэгээ мэдэхэ талаараа тиимэ инженер дунда һургуулиһаа ганцата дээдэ һургуулида орогшодые һураггүй уридлажа гараха байна бшуу. Үйлэдбэриһөө таһарангүйгөөр һураһан иимэ мэргэжэлтэд ажал соогуур мүлигдэжэ, дүршэл шадабари һураггүй ехэтэй инженернүүд, агрономууд гү, али технигүүд боложо гарана ха юм даа. **(Альга ташалга).**

Һургуулинуудай, мүн дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэриие иимэ гуримаар байгуулаа һаамнай манай залуушуул һайн эрдэмтэй боложо гараха, тиихын хажуугаар манай алдарта хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ, колхозно таряашадай зэргэдэ ажабайдалай ёһото һайн һургуули гараха, обществодо хэрэгтэй үнэтэ зүйлнүүдые байгуулхын тула ниитын ажал хүдэлмэридэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байна. Тиимэ үнэтэ зүйлнүүдгүйгөөр общество ажамидаржа, хүгжэн һалбаржа шадахагүй юм. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Предприятинууд болон барилганuудай, колхозууд болон совхозуудай, эмхи зургаануудай комсомольско, профсоюзна организацинууд хүнүүдые дээдэ һургуулинуудта шэлэн абалгада хабаадалсаха ёһотой. **(Нэрьемэ альга ташалга).** Хэнэй ямараар ажаллаһыень, һураһыень, коллектив соогоо бэеэ ямараар абажа ябаһыень тэдэнэр зүбөөр сэгнэхэ байна бшуу. Энэ мүн лэ ехэ удхашанартай байна. Тиимэһээ хүн бүхэн хүдэлмэрилжэ байһан коллективэйнгээ дунда ехэ моральна карюусалгаяа мэдэрхэ, өөрынгөө ажалаар, коллективтээ нүхэр ёһоной хандалгаар хүндэтэй болохые оролдохо. Минии һанахада энэ ехэл һайн байха даа, нүхэдүүд. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Дээдэ техническэ һургуулинууд—заводуудай хүдэлмэриие һэргээхэ тухай бодожо үзэхэ хэрэгтэй гэжэ һананаб. Урдань энэ муу бэшэ үрэ дүн харуулаа һэн. Иимэ аргаар эрдэмдэ һураад, мэргэжэлтын диплом абаһан үсөөн бэшэ инженернүүд ороноймнай арадай ажахыда хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй диилэнхи олонхинь тон һайн инженернүүд, өөрынгөө хэрэг ажал һайн мэдэхэ мэргэжэлтэд юм гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Томо совхозууд дээрэ эмхидхэгдэһэн институдуудта хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэхэ ёһотой. Тэндэ һуралсалай байшангууд, лабораторинууд, практикын хүдэлмэри хэхэ ажахынууд байха ёһотой. Үгышье һаа, хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудта һуралсалай жэшээтэ һайн томо ажахынууд байжа болохо. Студентнүүд өөһэдөө адууһа малаа хараха, машинануудаа засаха, тэдэ машинануудаа жолоодожо шадаха, өөһэдөө тариха, ургуулха, ургасаяа хуряажа абаха ёһотой. Юрэнхыдөө, нүхэдүүд, хүдөө ажахын дээдэ ба дунда һургуулинуудые томо городуудһаа хүдөө районуудта гаргаха хэрэгтэй байгаа. **(Альга ташалга).**

Дунда һургуулида һураһан, колхоз болон совхозой үйлэдбэриие мэдэхэ бэрхэ һайн залуушуул хүдөө районуудта, колхозууд, совхозуудта, научно-шэнжэлэлгын туршалгын станцинуудта хүдэлмэрилнэ. Тиихэтэй хамта, улһан халаахай хоёрые залуудань илгаруулжа шадахагүй студентнүүд мүнөө Тимирязевска академидэшье бии. Тэдэнэр улһа баринаб гээд, халтад гэбэл халаахайда халажа болохо байна. **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташалга).**

Манай хүдөө ажахын зарим дээдэ һургуулинуудта һуралсалай ажахынууд байдаг. Теэд тэндэхи малнуудые үзэжэ байһан студентнүүд тэдэниие өөһэдөө харууһалдаггүй, харин хүдэлмэришэд харууһална. Энэмнай ямар ямбархуу гурим гээшэб? Иимэ гуримтай байхада студентнэр фермэдэ ерээд, үнеэнэй хүлзэхэдэнь шүдхэрһөө айһанһаа үлүүгээр айдаг байна бшуу. **(Зал соо энеэдэн болоно, альга ташалга).** Москвада болон бусад томо городуудта байдаг хүдөө ажахын зарим дунда һургуулинуудай студентнүүд тэдээн тушаа аягүй юумэ хэлээ һаамни намай хүлисэг лэ. Зүгөөр тэдэнэй зариманиинь хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэ дуратай байһандаа эдэ дээдэ һургуулинуудта ороо бэшэ, харин тэдэниие ондоо дээдэ һургуулинуудта абахагүйдэнь тэндэ ороо гэжэ би хэлэхэ байнаб. Тиимэһээ урдань басагадаа ондоо тосхоной хүбүүдтэ хадамда үгэхэ дурагүй эхэ эсэгэнэрэйнь: «нюһатайшье һаа, нютагайнгаа хүбүүндэ гараг лэ» гэжэ хэлэдэгтэл болодог юм. **(Энеэдэн, альга ташалга).** Заримашуул һураха һургуулияа шэлэхэдээ иимэ «гурим» баримталдаг байна. Тиигээд һургуулияа дүүргэхэдэнь, иимэ хүниие городһоонь ямаршье газаар утажа гаргахагүйш. **(Олоной энеэдэн болоно).** Тиимэ хүн Москваһаа, Воронежһоо гү, али Киевһээ гаража ошохогүйн тула ямаршье ажал хэхэ дуратай байдаг. **(Энеэдэн, альга ташалга).**

Минии урда тээ энэ съезд дээрэ үгэ хэлэһэн Черкасска областьһоо ерэһэн Социалистическэ Ажалай Герой Анна Ильиченко гү, али Смоленскэ областьһоо ерэһэн колхозой түрүүлэгшэ Анатолий Рассказов мэтын хүнүүдэй хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудта ехэнхидээ ородог болоходонь тад ондоо болохо һэн. **(Нэрьемэ альга ташалга).** Һургуулияа дүүргэһэнэйнь һүүлээр иимэ хүнүүдые колхоздо ошыт гэжэ аргадаһанай хэрэггүй, юундэб гэхэдэ, тэдэнэр өөһэдынгөө дуратай ажалда өөһэдөө ошохо юм. Тэдэнэр манай обществодо бүри ехэ аша туһа хүргэхэ байна. **(Үни удаан альга ташалга).**

Университедүүд, медицинскэ, педагогическа болон бусад дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэриие мүн лэ практикатай, ажабайдалтай нягтаар холбохо хэрэгтэй. Зүгөөр энэ холбооень ямар аргаар бэлдүүлхэ тухай һайса бодожо үзэхэ ёһотой.

Нүхэд комсомолшууд, таанартай хөөрэлдэхөө һанаһан зарим тэды бодолнуудни иимэ байна.

Арадай гэгээрэлэй системые, тусхай дунда ба дээдэ һургуулинуудта мэргэжэлтэдэй кадр бэлэдхэлгые һайжаруулха асуудал тушаа мүнөө партиин Центральна Комитет бодомжолжо байнхай. Ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсахынь тулада хүнүүдые һайнаар бэлэдхэхэ, мэргэжэлтэдые һургаха хэрэгые бүри үндэр хэмжээндэ гаргаха хэрэгтэй.

Коммунистическэ ёһоор һураха, ажаһууха, ажаллаха шухала

Нүхэдүүд! Коммунистическэ партимнай коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ программа зохёон табяа. Бидэнэр продукци үйлэдбэрилгын хүн бүхэндэ хүртэсын талаар дэлхэй дээрэ эгээн хүгжэнги капиталистическэ орониие—Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ ёһотойбди. Энэ хадаа тон ехэ хүдэлмэри байна, тиигээд энэ хүдэлмэри гол түлэб залуушуул хэхэ болоно. Залуушуул мүрысэхэ дуратай байдаг. Тиимэһээ комсомол хадаа үйлэдбэриие дэбжээхын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй ёһотой үүсхэлшэд болохо зэргэтэй. Зүгөөр, уранаар хэлээ һаа, тэдэ үүсхэлшэдэй камертон дээрээ зүб аялга абахань шухала. **(Энеэдэн).**

Вымпел, шагнал гэжэ байжа шууяа гаргаха дуратай аад, ажал хэрэгэй тулажа ерэхэдэ гэдэргээ сухаридаг гоё үгэтэйшүүл зарим газарта комсомолой дунда бии гэжэ таанад өөһэдөө һайн мэдэнэт. Баранһаа ехээр хүнэй дуугарһанаар бэшэ, харин ажал хэһэнэйнь зэргээр тэрэнэй хэрэгые сэгнэхэ ёһотой. Залуушуулай урда бодото зорилгын табигдажа, тэрэниие тойруулан бодото һайн политическэ хүдэлмэриин ябуулагдаа һаа, амжалта түйлагдаха байна. Гүрэнэй ехэ болон шухала зорилгонуудые шиидхэхэ гэһэн залуушуулай эрмэлзэлые партиина, советскэ организацинууд һайн мэдэжэ байгаад, тэрэниие комсомолдо даалгаха зэргэтэй. Залуушуулай һайн эрмэлзэлэй, эдэбхи үүсхэлэй бодомжотойгоор шэглүүлэгдэхэнь, сахигдахань шухала байна.

Ажалай шэнэ хэрэгүүдтэ залуушуулые уряалха зуураа, залуу хүнэй мэргэжэл олохо тухай, тэрэнэй ажаһуудалые түбхинүүлхэ тухай оролдохо шухала. Гэхэтэй хамта, залуушуулай ажаһуудалай асуудалда анхаралаа багаар хандуулдаг ажахын хүтэлбэрилэгшэд дайралдадаг. Теэд иимээр хандадаг байгаа һаа, хүнүүдэй хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхын аргагүй. Барилгануудта ерэһэн залуу хүнүүд зүб эрилтэдээ дэмжэлгэ абаха ёһотой. Комсомолец бүхэн ашаглагдаагүй газар нютагта ажаллаха путёвко абаха зуураа тэндэ троллейбустэй, консерваторитой, бассейнтэй болбосон түхэлтэй городуудай үшөө баригдаагүй газарта ошохомни гэжэ мэдэдэг. Зам дээрээ тохёолдохо бэрхэшээлһээ айдаггүй залуу патриодууд шэнэ барилгануудта ошоно ха юм.

Шэнэ газар, шэнэ барилганууд хадаа хэдэн арбаад мянган хүбүүд, басагадай эрэлхэг зоригой ёһотой һайн һургуули боложо үгөө. Бидэнэр саашадаашье Дальна Востогой, Сибириин баялигые ашаглаха ёһотойбди. Мүнөө комсомол манай металлургиие хүгжөөлгэдэ ехээр туһална, домнонууд болон мартенэнүүдые барина. Саашадаа химическэ промышленностиин барилганuудта хабаадалсаха ээлжээн гараад байна. Промышленность болон барилгада хэрэгтэй олохон ашагта һайн зүйлнүүдые манай арадай ажахыда хими үгэхэ юм. Хүнэй хубсалдаг бүд, арһа, арһаар хэһэн зүйлнүүд болон бусад олон шухала хэрэгсэлнүүдые манда үгэхэ байна.

Зүгөөр залуу хүнүүд барандаа ехэ ехэ барилгануудта хүсэеэ хэрэглэжэ шадахагүй. Барандаа холын газар нютагуудта ошожо шадахагүй. Асуудал иимээр табихада магад таанадай зариман нэгэ бага зүрхөө мохожо, бултадаа баатаршалга гаргаха, хүсэлэнгөө дэлбэлхэ аргатай бэшэ юм ха даа гэжэ хэлэхэ байха.

Залуушуул үлүү ехэ һонирхол хүсэлэнтэй байдаг. Энэ һайн гээшэ. Теэд ямаршье городто, ямаршье хүдөө тосхондо ниитын ажалай ямар нэгэн бодото зорилгые, тон бишыханшье, тон юрыншье зорилгые үдэр бүхэндэ шиидхэхэ ёһотой гэһэн Ленинэй захяа мартажа болохогүй.

Зай юрэдөө, нүүрһэ малтагшаар гү, али һаалишанаар, токарёор гү, али гахайшанаар ажаллахада ямар һонирхол хүсэлэн байха һэм даа гэжэ арсаха хүнүүд залуушуулай дунда олдохо. Эндэ ямар баатаршалга хэхэбши? Харин лэ шэнэ газар дээрэ гү, али Братска ГЭС-эй барилгада ошобол тад ондоо, тэндэ ёһотой ажабайдал бии, тэндэ хаба хүсэеэ харуулхада болохо!

Иимэ бодомжонууд зүбтэй гээшэ гү? Зүбтэй бэшэ гэжэ би һанаха байнаб. Арад зондо туһатай ямаршье хэрэгтэ, ямаршье мэргэжэлдэ дуратайгаар, тэрэниие хүндэлдэгөөр залуу хүнүүдые комсомол хүмүүжүүлхэ уялгатай.

Техникэ шудалалгын шухала удхашанартай байһаниие тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Мүнөө хүдөө тосхонуудта МТС-үүдые шэнэдхэн байгуулжа, машинануудые колхозуудта худалдажа байхадамнай техникые саашадань шудалха хэрэгтэ хүдөөгэй комсомолой үүргэ тон ехэ болоно. Хүдөөгэй комсомолшууд городой залуушуултай сугтаа шэнэ эрхэ байдалда тракторнууд болон хүдөө ажахын бусад машинануудые илангаяа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха аабза гэжэ этигэнэбди.

Нүхэдүүд! Комсомолой урда ехэ зорилгонууд табигданхай, парти болон совет арад тэрээндэ ехээр найдажа байна. Тэдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажал хэрэгээ яагаад һайнаар эмхидхэхэ тухай таанар бодожо үзэхэ байнат. Эмхидхэлэй хүдэлмэри, хүтэлбэрилгын эгээн һайн формо болон арга дүршэл шэлэн олохо гээшэ ехэ шадабари мүн. Таанар тиимэ шадабаритай болохо ёһотойт.

Комсомол хадаа залуушуулай дунда хүдэлмэри ябуулдаг. Тэдэ залуушуул залуугайнгаа охёор ехэ зоригтой, солгёон байдаг. Тэдэнэр юумэн бүхэниие бэлээр ойлгодог, юумэнэй оншые түргөөр олоодхидог. Хэрбээ ажал хэрэгые тулюур туйганаар, албан хойрогоор эмхидхээд байбал, залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ һаад ушаруулжа, залуушуулые комсомолһоо холодуулжа болохо юм. Комсомолой организациин ажабайдалынь булаг мэтэ бурьялжа, үүсхэл эдэбхинь билтаржа байха ёһотой ха юм. Тиибэл, хүн бүхэнэй дураарнь ажал хэрэг олдохол, тиибэл комсомолой организацида байхада залхуутай байна гэжэ гомодохо хүн үгы болохол. Теэд тиимэ гомодолтой хүнүүд мүнөө үедэ үсөөн бэшэ бии юм.

Комсомол һүүлэй жэлнүүдтэ һайн һайхан юумэ олоорнь хээ. Тэрэ һайн ажал хэрэгтэнь мянга, түмэн хүбүүд, басагад хабаадаа гэжэ бидэ бултадаа тоолонобди. Теэд, комсомолнай бүхы залуушуулда нүлөөгөө үзүүлнэ гээшэ гү, бүтээжэ байһан айхабтар ехэ ажал хэрэгтээ залуушуулые бүхыдэнь хабаадуулна гээшэ гү, комсомолшууднай өөһэдынгөө организациин ажал хүдэлмэридэ бултадаа хабаадана гээшэ гү, комсомолдо ороһон уг зорилгодоо булта хүрэнэ гээшэ гү—политическэ хатуужалтын ниитын хүдэлмэри хэхэ дүршэлтэй болоно гээшэ гү, эрдэм мэргэжэлтэй болохо, сүлөө сагаа, амаралтаяа һайнаар үнгэргэхэ нүхэдтэй болоно гээшэ гү?—гэһэн иимэ асуудалкууд тушаа бодожо үзэмөөр байна. Зүгөөр, сэхэ руунь хэлэхэ болоо һаа, энэ талаар ехэ дутуу дунданuудай бии байһые таанар арсаха ёһогүйт.

Манай комсомолшууд ехэ олон гээшэ. Комсомолдо арбан найман миллион хүбүүд, басагад оронхой. Энэ ехэл һайн гээшэ. Теэд хүниие хэдэ мянга, түмөөрнь тооложорхёод, ганса нэгэн хүн тухай мартажа болохогүй бшуу.

Комсомол ажал хүдэлмэрээ ябуулхадаа гол түлэб лэ залуу хүн бүхэндэ тус тустань анхаралаа табиха, тэрэниие ажалай, соёл болбосоролой, эрдэмэй талаар дэбжээхэ гэжэ оролдохо ёһотой.

Олон мянган хүниие хабаадуулдаг айхабтар ехэ кампаниин хажуугаар, ганса нэгэшүүлые, хүниие тус тустань мартангүй, тэдээн тухай анхарал оролдолго гаргагдадаг һаа, комсомолой хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэ амжалтатайгаар ябаха байха. Ажаһуухада элдэб түбэг бэрхэшээл дайралдадаг юм. Теэд тэдэ бэрхэ[illegible]нүүдые дабахадань хүндэ[illegible] тадаа эблэжэ туһалха [illegible]рэгтэй, саашадаа улам [illegible]ран бэрхэ болохын түлөө, амяа хараһан хүн болохо[illegible] түлөө оролдолго гаргаха хэр[illegible] Хэрбээ хүнэй тиимэрхүү боло[illegible] һанаа һаань, зон нүхэдэй [illegible] шүүмжэлэлээр тэрэниие хай[illegible] абаха зэргэтэй. Хүниие [illegible] сохюулан һэрюусүүлхэдэ, ажа[illegible]далдань ехэ таатай зохид [illegible] юм.

Комсомолой организаци[illegible] эдэбхи үүсхэл ехээр гаргаха [illegible] эндэ олон хүн хэлээ гээшэ. [illegible] зүб. Клубууд, соёл болбосор[illegible] байшангууд, стадионууд му[illegible] хүдэлнэ, хото, хүдөө нютагта [illegible] мандаа зохидоор амарха, бэе[illegible] хабадаа спортоор һайжаруулх[illegible]гагүй байна гээд лэ гомодоло[illegible] дүүлдэг ушар олон бии. Тэдэ [illegible]дол соо зүб юумэ олон бии.

Манай орон дотор хэдэн мянгаад клуб, соёл болбо[illegible]лой байшангууд, уншалгын [illegible]шангууд, библиотекэнүүд, ст[illegible]нууд, спортивна талмайнууд [illegible] юм. Тиигээд улад зоной ухаан [illegible]лой эрилтын улам ехэ боложо[illegible]хадань, соёл болбосоролой [illegible] ябуулдаг газарнууд үсөөдэжэ, [illegible]жа байдаг гээшэ. Тэрэ саана болбосоролой ажал ябуулдаг эмхи зургаануудай зариман[illegible] залуушуулай һанаһан һанаа[illegible] хүсэһэн хүсэлдэнь хүрэнэгүй.

Гүрэнэй эмхи зургаанууд, п[illegible] союзууд соёл болбосоролдо ха[illegible]тай барилга хэхын тула арга бо[illegible]жонуудые бүхыдэнь хэрэглэн[illegible] Энэ талаар колхозууд ехэ арга[illegible]ломжотой, тэдэ арга боломжо[illegible]дынь улам ехэ боложо ба[illegible] Баян колхоз аад лэ болбосор[illegible] хүдэлмэри ябуулха газаргүй б[illegible] гээшэ одоошье таагүй ябадал[illegible] Тэдэ колхозууд юунэй түлөө т[illegible]рээ баяжаа юм гэжэ асуухаар [illegible]на. Мүнөө зөөрэеэ миин лэ да[illegible] байхын тулада бэшэ, харин зонойнгоо ажабайдалые улам [illegible]жаруулхын тулада, тэдэнэй [illegible]риальна болон соёл болбосор[illegible] эрилтые улам һайнаар хангахы[illegible]лада тиитэрээ баяжаа юм бэшэ[illegible] Бэхижэһэн, баяжаһан колхо[illegible] клуб, һургуули, интернат гэхэ м[illegible] олоорнь бариха зэргэтэй. Комсо[illegible]шууд эдэ асуудалнуудые колхо[illegible]дайнгаа правленинүүдэй урда [illegible]шангаар табиха, зүгөөр парт[illegible] организацинууд тэдэниие дэм[illegible] ёһотой.

Тиигээд, энэ хэрэгые нүү[illegible] талаһаань тойруулан хараад [illegible]даа. Мүнөө муу байһан болбосоролой эмхи зургаану[illegible] өөһэдөө оролдолго гаргаад за[illegible]шуул заһажа, залажа шадах[illegible] юм аал? Тэдэ эмхи зургаану[illegible] хүмүүжүүлгын ажал хүдэлмэ[illegible] залуушуул өөһэдөө удха түгэ[illegible] болгожо шадахагүй юм аал? даха ааб даа, шадангүй яаха[illegible] Теэд огторгойһоо бэлэн хайра[illegible]лэһэн шэнги, дууһан лэ б[illegible] юумэ хүлеэгээд, хүнэй гар ха[illegible] һуужа байгшад залуушуулай [illegible]да бии юм. Түлөөһэтэй да[illegible] үгыл һаа—клубынь суургатай [illegible]даг, түлөөһэтэй тренер (һорё[illegible]) үгыл һаа—физкультура эрх[illegible] болохогүй юм шэнги— иимэ б[illegible] байдаг.

Манай зарим нүхэдүүд [illegible]бан хойрог зангые айхабтар [illegible]налтайгаар шудалһан байжа [illegible]нөө тэрэ хэрэггүй зангаа хаяха [illegible]лоходоо, ехэ гэгшээр зүрхэ ал[illegible]

Жэшээлхэдэ, физкультурын [illegible]дэлмэриие профсоюзуудай эр[illegible] бэлынь дээрэ гэжэ хэлсэг[illegible] байна. Теэд энэмнай мүнөө б[illegible] харин байн байтараа шиидхэг[illegible] хэрэг ха юм. Тиигэбэшье, проф[illegible]зууд физкультурна мүрысөөн[illegible] эмхидхэжэ бирахагүй ха даа [illegible] һанаагаа зобоно, физкульту[illegible] гүрэнэй инспектор байбал дээрэ[illegible] ха гэжэ һанана. Хэрбээ т[illegible] инспектортэй байгаа һаа, хүн[illegible]най гүйхэ, харайха, тамарха [illegible] һаань—үгы гэжэ һанадаг б[illegible] Теэд энэнь шал бүтэхэгүй һа[illegible]жа мүн лэ. Коммунизмда орохо[illegible] мүнөөхил физкультурын талаар [illegible]рэнэй инспектортээ орохо б[illegible] гээшэ гүбди? **(Зал соо хүхюун[illegible] лоно).**

Залуушуулай вечер хэхэдээ [illegible]рим газарта милицидэ ин[illegible] звонилан эхилдэг юм гэжэ дуу[illegible] һэм:

— Бидэнэр залуушуулай ве[illegible] хэхэмнай, тэрээндэмнай милл[illegible]нерые эльгээгыт. **(Энеэлдээн).**

— Миллиционерээр яаха ю[illegible]

— Үгы, теэд хулигануудые амадаха юм?

Иигэжэ байхадаа ямар юума[illegible] найдана гээшэбибди. Коммуни[illegible] ороходоо хулиганаа абаад, т[illegible]ниие амадажа байха миллици[illegible]рые абаад орохо байна гээшэ [illegible]ди. **(Энеэлдээн).** Үгы даа, [illegible]ниие коммунизмда абаашад[illegible]ди, социализмын үетэ т[illegible]һээ хахасаха хэрэгтэй. Теэд [illegible]

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурт[illegible])

1958 оной апрелиин 18-да ВЛКСМ-эй III съезд дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

...гадэгые хайшан гэбэл, үн...ь үгы хэхэб? Энээниие үгы ...тула нийтэ зоной оролдолго ...й!

...й зайран амитадые, хулига...олон архиншадые түбхын ...з нийтэ зон, комсомол бал...элирүүлхэ, элдэб муухай ...гаргаагүй доронь тэдэние ...оной зүгһөө амыень татуул...үүжүүлхэ ёһотой. Танай ...ай, нүхэдүүд, ехэ ха юм. ...ээнэй хойноһоо эбтэй эетэй...олсоо һаа, диилэжэ ядаха...алуушуулай архидалга гэхэ ...имэ тэсэшэгүй ябадалтай ...шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй. ...тухай нүхэр Шелепинэй элид...тор хэлэгдэһэншье байна. ...эшье, би баһал хэдэн үгэ ...шухала гэжэ һананаб.

...й обществодо тиимэ ехэ ...й хадань архидалга тухай ...бэшэбди. Теэд, ошые ...лзараа түймэр унтарааһа...дээрэ. Архидалга гээшэмнай ...хотой ябадал мүн. Тиимэ ха...рхидалгатай тэмсэл ябуул...оролдолго хэшээлээ гаргаха ...ди.

...ин һогтууһаа һэргээхэ га...роод гараа һаа, театрта ...гараһанһаа өөрэгүй тэрээ...айрхадаг «хүйхэрнүүд» за...лай дунда дайралдадаг ха **(Зал соо хүхюун болоно).** ...Чеховэй «Радость» гэжэ рас... бэшэгдэһэн коллежскэ ...ратор Митя Кулдаровтал тон ...олоно бэзэ. Намайе газетэдэ ...тиимэһээнь бүхы Росси до...дуда гарахамни гэжэ энэ ...эй» һайрхажа гэртэхиндээ ...байһыень һанана гүт? Зү...азетэдэ юун гээд бэшэһэн ...б гэхэдэ, тэрэниие һогтуу...оридо дайрагдажа гэшхүү...э бэшэһэн байгаа ха. **(Зал ...юун болоно).**

...й залуушуулай уг зорил...эли тодо. Залуушуул...үдэлмэригүйдэлгын, мүл...зоболондо нэрбэгдэнэгүй. ...тула, ажабайха ухаан ...о архиин хорото охиндо ма...анайнь хэрэггүй ха юм. ...тиимэһээ, архидалгатай ...гөө дунда тэмсэл ябуул...партимнай комсомолые, за...лые уряална. Комсомол...жалдаа, ажабайдалдаашье ...залуушуулда эрхим жэшээ ...а ёһотой.

...нэрэлгэн ехэл хоротой яба...ээ. Энэ хорото үзэгдэлтэй ...талаар комсомол ехэ ...жэ шадаха байна. Архи нэ...дээрэһээ уламжалан архи...лгэрдэг. Өөһэдынгөө «хүн...лериин» хурса жадые архи ...й урдаһаа шорологты.

...э зон, тэрэ тоодо комсомол...дутуу дунда эрэмдэг ядуу ...тай тэмсэлгэдэ, манай ...алда шэнэ юумэ бадарүү...ануулхын түлөө тэмсэлдэ ...үргэ эзэлхэ ёһотой. Халтад ...н юумые гүрэнэй органуу...амжуулан бүтээхэ гэдэг һа...буруу байна. Хэрбээ алхаха ...түлөөһэнэй инструктор...пропагандистнууд, физкуль...инспекторнүүд болон бусад ...танай байха болоо һаань, ...үүсхэл гэдэгнай хаанаһаа ...бэлэй даа!

...мунизм болоходо гүрэн хэ...болохо юм гэлсэдэгбди. ...ямар органууд үлэхэ юм? ...ный! Комсомол гэжэ гү, ...озууд гэжэ гү—юун гэжэ ...байхаб хамаагүй,—эгээр ...ээр олониитын эмхинүүд ...Тэдэ нийтын эмхинүүдээр ...лан общество болбол дун...харилсаагаа тааруулан бэе...байха. Мүнөөнһөө эхилээд ...ээ һургажа байха хэрэгтэй.

...омол хадаа коммунистиче...щество дотор ажаһууха, тэрэ ...ын ажал хэрэгые эрхилхэ ...шадабариие залуушуулда хү...үлхэ—тиимэ организаци бо...э лэ болохо ёһотой. Энэнэй ...үнөө юун хэрэгтэйб? Эдэбхи ...э үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэ... Танай хүсэ зоригтнай угаа ...һанаар профсоюзуудай, нюта...советүүдэй хүдэлмэридэ горь...туһа хүргэжэ шадахат.

...үүдые, хүдэлмэришэнэй по...лые, хүдөө тосхонуудые ...он болгохо ажалда комсо...Советүүдтэй хамта хамсы...ан хам оролсоогүй һаань, ...ил ябабашье урагшаа дабша...тэһэн жэшээтэй. Үйлсэ гу...дуудтащье, мүн манай ухи...һаадажа байдаг хашаа хо...ошье таатай зохид, сэбэр ...гохо, үйлсэ гудамжа болон ...замые зубшуулан модо бо...эг тариха, ой модо болон ...эрэниие элдэбын хоротон...ын буса ябадалһаа аршалан ...лха гээшэ ехэ һониншье, ...татайшье ажал мүн лэ! ...мүн бусадшье олон аша...эг бүтээжэ байхадаа комсо...уд коммунизмда зорижо ябаа манай общественэ хүтэлхэ арга шадабари һураггүй түргэнөөр оложо абаха байгаал.

Коммунистическэ общество дотор хүн бүхэн зол жаргалтайгаар ажаһуужа, тиихэдэ хүн бүхэн абьяас шадабаряа бадаруулан дэлгэжэ шадаха зэргэтэй. Тиимэ, коммунистическэ общество байгуулха гэһэн агууехэ зорилгые манай парти урдаа табинхай юм.

Нүхэдүүд! Советскэ Союз уласхоорондын оршондо ехэ туйлалтануудтай байна гээшэ. Манай ороной нэрэ хүндэнь хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр ургаа. Эбтэйгээр зэргэ оршон байха гэһэн Ленинэй политикаар Советскэ Союз гадаадынгаа политикада хүтэлбэри хэнэ гэжэ, бидэнэрые бүхы арадуудтай эбтэй эетэйгээр ажаһууха хүсэлтэй байна гэжэ, худалдаа наймаа хүгжөөхэ, эрдэм ухаанай туйлалтануудые андалдан дамжуулалсаха гэһэн, соёл болбосоролой, спортын туйлалтануудай талаар үргэн ехэ холбоо барисаа тогтоохо гэһэн хүсэлтэй байна гэжэ мүнөө үедэ дэлхэйн хүн зон бүри олоороо этигэн мэдэдэг болоо. Гүрэн түрын байгууламжа тухай асуудал—орон бүхэнэй дотоодын хэрэг юм. Советскэ Союз өөрынгөө социалистическэ системые бусад оронуудта баадхан абхуулха гэжэ оролдодоггүйень бүхы оронуудтахи улад зон улам һайнаар ойлгодог боложо байна.

Капиталистическэ юртэмсын дунда тобойжо байһан ори ганса хабсагай мэтэ үзэгдэгшэ тиимэ саг үедэшье оромнай байгаад үзэһэн юм. Харин, мүнөө абажа үзэбэл, агуухэ Хитадай Арадай Республика, бусад ахадүү социалистическэ оронууд мантаая хамта коммунизмын замаар зорижо ябана. Миллиард шахуу хүн зон нэгэ уг зорилгоор эбээ нэгэдэнхэй, бэе бэедээ туһална. Манай бата бэхи нэгэдэл, хани барисаан, харилсан туһалалсалга—эдэ бүгэдэ хадаа коммунизмын хэрэгэй илагдашагүй бата найдабари мүн. Социализмын оронуудай дэлхэйн системэ ургажа, бэхижэжэ байна. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Гэбэшье, бидэнэр мүнөөнэй байдалые байһан рууһь зүбөөр ойлгохо, һэрэмжэтэй хёрхо байха ёһотойбди, нүхэдүүд. Империалистическэ хархис зорилгоёо урдаа табижархёод лэ, социализмын оронуудай оршожо хүгжэжэ байһыень тэсэжэ ядадаг амитадай, нүлөө ехэтэй нилээд олон монополистнуудай капиталистическэ оронуудта байжа байдагыень хараадаа абаха шухала ха юм.

Советскэ Союз уласхоорондын шахардуу шангa байдалые һуларуулха зорилготой олон дурадхалһүүлэй үедэ оруулаа, энэ талаар хэдэ хэдэн ехэнүүд хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ. Буу зэбсэг хуряаха, атомна болон водородно буу зэбсэг хорихо, бусад ороной газар дээрэ байгша сэрэгэй базануудые усадхаха тушаа дурадхалнуудыемнай, мүн эб найрамдалда дуратай бусадшье дурадхалнуудыемнай бүхы оронуудай арадууд айхабтар ехээр дэмжэнэ.

Ядерна зэбсэгэй туршалгые болюулха тухай Советскэ Союзай дурадхалые бүмбэрсэг дэлхэй бүхыдөө һайшаагаа. Гэбэшье, монополистическэ, сэрэг дайнда шунаһан этэгээдүүд «хүйтэн дайн» гэдэгээ үргэлжэлүүлхын тулада, гүрэнүүдэй хоорондо үгээ ойлголсохогүйнь тулада ехэтэ оролдолго гаргана, улам ехээр буу зэбсэгээ түхеэрнэ. Буу зэбсэг ехээр түхеэрхэ гээшэ дайнда түхеэрһэн ябадал гэжэ мэдээтэй ха юм.

Бидэнэр эб найрамдалда дуратай политикаяа саашадань үргэлжэлүүлхэ зуураа, Эхэ оронойнгоо өөрыгөө хамгаалгын шадабариие бэхижүүлхын түлөө саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргаха ёһотойбди. Социалистическэ гүрэниие тогтооһон, социализм байгуулһан совет арад, өөрынгөө ажал хэрэгтэй аша үрые харахадаа баясана, коммунизм тээшэ эрид зоримгойгоор дабшажа ябана.

Манай дайсад бии байһаа лэ юм гэжэ мартаха ёһогүйбди. Тэдэ дайсад туйлалтануудыемнай үгы хэхэ хүсэлтэй байдаг. Теэд, туйлалтануудаа хамгаалжа шадаха хэрэгтэй. Энэ юун гэһэн удхатайб гэбэл—оронойнгоо Зэбсэгтэ Хүсэнүүд тухай анхарал оролдолго гаргаха залуушуулай дундаһаа Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ хүнүүдые нэмэжэ эльгээхэ, манай залуушуулые Ленинэй зааһан ёһоор журамда хүмүүжүүлхэ гэһэн удхатай юм. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Манай армида эрдэмтэй хүнүүдэй ошохын түлөө комсомол оролдолго хэшээлээ гаргаха ёһотой. Юун бэ гэбэл, мүнөөнэй буу зэбсэг шудалхын тулада эрдэм ехэ хэрэгтэй. Армияа зэбсэглэһэн шэнэ буу зэбсэгые шудалхын тула мүнөөнэй эрдэм ухаанай, мүнөөнэй техникын оншые олохоор—тиимэ эрдэмтэй сэрэгшэдтэй байха хэрэгтэй ха юм.

Манай орондо дайсадай добтолон орохоёо, Советскэ Эхэ оронойнай эрхэ сүлөөдэ, бэеэ даанхай байдалда халдан орохоёо һанаа һаань, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд хатуу харюу үгэхөөр хэзээдэшье бэлэн байха ёһотой.

Хэрбээ империалистнууд манда дайлан ороо һаань, тэрэ дайн һүүлшын дайн болохо гээд бидэ батаар һанагшабди. Юун бэ гэбэл, дай сэрэг үүсхэдэг, олон миллион хүниие хюдуулдаг капиталистическэ байгууламжые арадууд хойшодоо тэсэжэ байхагүйл.

Нүхэдүүд! Пролетарска интернационализмын үзэлөөр, социалистическэ оронуудай залуушуултай, манай юртэмсэ дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон демократиин түлөө оролдожо байгаа дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы залуушуултай барисаагаа бэхижүүлхэ үзэлөөр совет залуушуулые хүмүүжүүлхэ гээшэ комсомолой арюун нангин уялгань мүн.

Коммунизмын туйлалтанууд дээрэхи зам дээрээ бидэ олон бэрхэшээлнүүдые дабаабди. Тиихэдээ, партимнай шэлэжэ олоһон замһаа хэзээшье хадуураагүй юм. Коммунистическэ парти эгээн революционно парти, хүдэлмэришэн ангиин парти мүн. Тэрэ хадаа үргэн нийтын этигэл найдабари, дэмжэлгэдэ урданшье түшэглэдэг байгаа, мүнөөшье түшэглэдэг байһаар.

Партиин агуухэ хэрэгые үргэлжэлүүлжэ, манай алдарта тугые уг зорилго хүрэтэрнь абаашажа шадаха залуушуулые хүмүүжүүлхын түлөө парти хододоо оролдолго хэшээлээ гаргадаг, анхаралаа табидаг байгаа. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Коммунистическэ парти ажалябуулгадаа эгээн түрүү зэргын, эрхим һургаалаар—марксизм-ленинизмээр хүтэлбэри хэдэг. Тэрэ һургаалаа саг сагтай, ушар байдалтай тааралдуулан хүгжөөдэг. Эгээл иигээд байхадаа партимнай тон орёо бэрхэшээлтэй байдалдашье зүб шиидхэбэри, үнэн зам оложо шададаг байна.

Манай залуушуул марксизм-ленинизмые шудалдаг. Зүгөөр, марксизмые миил сээжэлдэхэ болоо һаа наукые хооһоор, аша үрэгүйгөөр ухаандаа хабшуулһан ябадал болохо байнал. Теэд, шестерняагай миил эрьелдэжэ байбал, машинашье байһан хэбээрээл байдагыень таанар мэдэнэт. Ленинизмые ажабайдалтай холбон шудалха, тэрэ һургаалые бодото ажалдаа хэрэглэхэ талаар дүй дүршэлые залуушуулда бии болгохо ёһотойбди.

Ленинэй нэрээр комсомол нэрлэгдэжэ ябана. Тиимын тула залуу ленинецүүд Ленинэй һургаалые, Коммунистическэ партиин политикые эдэбхитэйгээр абьяастайгаар бэелүүлэгшэд байха ёһотой.

Ленинэй нэрые зүүжэ ябаха гээшэ комсомольско организацида зохидшье байхынгаа хажуугаар, харюусалгатайшье байха. Хэрбээ тэрэ харюусалгые тобшоор найруулан хэлэбэл иимэ. Ленинэй һургаалые бодото байдал дээрэ бэелүүлхэ, Ленинэй сурталые сусарашагүйгөөр дэлгэрүүлхэ, Ленидэл адляар ажабайдалаа эрхилхэ, Ленинэй зан абариие совет залуушуулай бултадаа дууряажа ябахаар—тиимээр хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ.

Мүнөө бидэнэр коммунизмын гайхамшаг һайхан ордониие бодхоожо байхадаа, энэ барилгые дүүргэхын тула ямар барилгашад манай орондо, бидэнэй халаанда бии болохо ааб, гэжэ бодожо үзэнгүй байжа шадахагүй байнабди. Тиимын тула Коммунистическэ парти, тэрэнэй Центральна Комитет залуушуулые эрид зоримгойгоор, хүсэтэйгөөр, солбоноор хүмүүжүүлхэ, сурталай талаар хатуужангяар, агуухэ хэрэгэймнай илалтада гүнзэгыгөөр этигэдэгээр хүмүүжүүлхэ гэжэ эсэшэ сусашагүйгөөр оролдодог. Тиимын тула партимнай өөрынгөө дайшалхы туһалагша, найдамтай резерв—Ленинэй комсомол тушаа анхаралаа ехээр табидаг. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Оломиллион гэшүүдтэй комсомолнай партиингаа, арадайнгаа этигэл найдалые хойшодоошье харюулха бэзэ, агуухэ Ленинэй захяа заабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бэзэ гэжэ найдаел. **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга).**

Ленинэй комсомол мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга).**

Манай Совет залуушуул мандаха болтогой. **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга).**

Манай арадые коммунизмын илалта тээшэ, урагшань шууд хүтэлэн ябагша Коммунистическэ парти мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга. Булта хүл дээрээ бодоно. «Коммунистическэ партида алдар соло!», «Партида алдар соло!», «Коммунистическэ парти мандаха болтогой!», «Ура» тэһэн юрөөлнүүд соностоно).**

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ПОЛИНУУД ДЭЭРЭҺЭЭ

Тарилгадаа жэгдэрэн оробо

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). Үбэр, Хаян, Дээдэ-Мангирта нютагуудай хада гүбээн майлаар ургы сэсэг һалбаран, орон нютагай түхэл шарай хабарай һайхан шэнжэтэй болоо. Аймагай колхозууд, үрэжэл баян хүрьһэтэй пар дээрээ эртын тарилга хэжэ эхилээ. Ждановай нэрэмжэтэ колхозойхид өөһэдынгөө машина, техникые хабарайнгаа тарилгада хаһа сагтань түгэс бэлдэжэ, тарилгын урда тээхи хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар ябуулна. Мүнөө эндэхид газартаа шииг нойто барихын тулада 1000 га пар дээрэ борнойлго хээд, тэрээнэйнгээ 600 шахуу гектарта шэниисэ таряад байна. Колхозой 4 комплексно бригада бултадаа тарилгада жэгдэрэн оронхой.

Тэрэшэлэн Калининай нэрэмжэтэ артелиинхид түрүүшын 2 үдэр соо 150 га газарта эртын тарилга хэбэ. Дээдэ-Мангиртын Сталинай, Ленинэй, Логовскиин нэрэмжэтэ колхозууд эртынгээ тарилгада эмхитэйгээр ороо. Тиигэжэ түрүүшын үдэрнүүдтэ аймагай колхозуудта бүхыдөө 1000 гаран гектар дээрэ эртын тарилга хэгдээ.

М. Смолин.

Даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ

«Эрдэм» колхозой таряалан дээгүүр трактор, машинын хүнхинөөн үглөөнһөө үдэшэ болотор таһарнагүй. Колхозой дүршэл эхэтэй механизатор Д. Норбоевой хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадынхид артель соогоо түрүүлэн, пар дээрээ эртын борнойлго хэжэ эхилээ һэн. Түрүүшын хоёр үдэрэй туршада 400 шахуу га газарта борнойлго хээ. Бригадын трактористнууд, нүхэд Д. Базаржапов, М. Лубсанов гэгшэд «ДТ-54» маркын тракторaар, үдэрэй 65 га даабариин орондо, хоёр үдэр соо тус тустаа 200 га газар борнойлоо. Мүн колхозой 2-дохи комплексно бригадын тракторист Т. Доржиевай агрегат 3 үдэрэй туршада 265 гектар борнойлжо, үдэр бүриингөө даабариие 120—125 процент дүүргээ. Эндэхид ойрын үдэрнүүдһээ борнойлгоёо дүүргээд, ороохото культурануудай эртын тарилга хэжэ эхилхэнь.

Д. Доржиев.

Зэдэ.

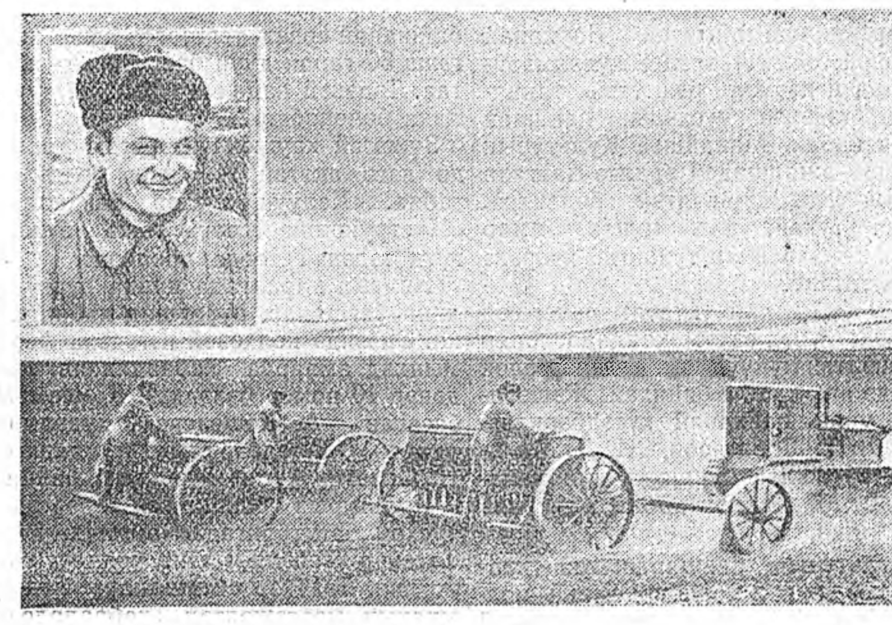

«Үнэн» колхоз Мухаршэбэрэй аймаг соогоо түрүүлэн эртын ороохото ургамалнуудые апрелиин 18-да тарижа эхилбэ. 13 жэлэй туршада трактористаар хүдэлжэ байһан Дамба Раднаев халаан бүриингөө даабариие хоёр дахин дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, халаан бүридөө 35 гектар тариха аад, 70 гектар тарина. Хүдэлмэриинь шанар һайн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист **Д. Раднаевай** агрегат шэниисэ тарижа ябана. Хүреэ соо нүхэр Раднаев харуулагдана.

Л. Апреловэй фото.

Эрхим болзорто үнгэргэхэбди

Бидэ Мухаршэбэрэй аймагай «Үнэн» колхозой 1-дэхи комплексно бригадын механизаторнууд Түнхэнэй аймагай, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Тахановай бригадынхидай үүсхэлые халуунаар дэмжэһэнээ нэгэн һаналтайгаар мэдүүлнэбди.

Бригададамнай хамтадаа 5 трактор, 8 сеялкэ, 4 анзаһан болон бусад зэр зэмсэгүүд абтанхай. Абаһан эдэ машина техникээ аша ехэтэйгээр хэрэглэжэ, хабарайнгаа тарилгые эрхим болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхөөр шиидэнхэйбди. Бригадын механизатор бүхэн тарилгын үедэ үдэр, халаан бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэхэ уялга абанхай. Трактористнууд нүхэд Д. Раднаев, Ц.-Д. Бадмажапов, Б. Эрдынеев, Ц. Дашиев гэгшэд «ДТ-54» маркын тракторaар тарилгын үедэ халаанайнгаа даабариие тус тустаа 200 процент хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Тракторист нүхэр Б. Дымбрылов өөрынгөө даажа байһан трактораар 800 гектарай орондо, 900 гектар зөөлэн хахалалга хэхэ уялга абаа.

Мүнөө манай бригада аймаг дотороо түрүүлэн эртын тарилгада ороод байна. Энэ жэлдэ бүхыдөө 400 гектар шэниисэ, 100 гектар хара таряа, 100 га газарта овёс болон бусад ургамалнуудые тарихабди. 400 гектарта шииг нойто бариха зорилгоор эртын борнойлго хэгдээ. Бүхы тарилгаяа хэрээһэлүүлэн тарихабди.

Апрелиин 18-һаа шэниисэ тарижа захалаабди. Түрүүшын үдэр нүхэр Ц. Дашиевай тракторна агрегат 40 шахуу гектарта тарилга хээ. Тарилга дээрэ сеялкын хоёр агрегат ажаллана. Хамтадаа 200 гектарта эртын тарилга хэгдэбэ. Тракторист, сеялкэшэн бүхэн халаанайнгаа даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Бригадымнай механизаторнууд тарилгын үедэ шэнгэн түлишэ, түрхихэ тоһо 10 процентээр алмаха, заһабарилгада хэрэглэгдэхэ запасной часть хараалагдаһанһаань 15 процентээр багые гаргашалха юм. Эртынгээ тарилгые хараалһан болзорһоонь 6 үдэр үрид дүүргэхэбди. Тиигэжэ Бүгэдэарадай һайндэр—Майн 1-ниие угтуулан, шэниисэ, хара таряа тарижа дүүргэхээр хараалагдана.

Ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын тулада трактор, машинаяа нарнаар абажа ябаха, хаһа сагтань заһабарилжа, техническэ харууһа һайнаар эмхидхэхэбди. Мүн бригадын хүдэлмэри үдэр һүнигүй, хоёр халаанда эмхидхэгдэхэ байна. Үглөөнэй 6 часһаа үдэшын харанхы болотор сеялкын агрегадууд зогсоогдонгүй хүдэлгэгдэхэ. Үдэрэй сайлалгын үедэ халаанай трактористнууд, сеялкэшэдэй орондо прицепщигүүд тэдэниие һэлгэхэ юм. Сеялкэ шэрэдэг агрегадуудай трактористнар һүниндөө газар хахалалгада гараха. Эдэ үдэрнүүдтэ бригада дээрэмнай шэнгэн түлишэ, тоһо гэхэ мэтэ хэрэгсэл ехээр зөөгдэжэ абтаа. Оролдоод, һайнаар ажаллаа һаа, бидэнэр абаһан уялгануудаа лаб дүүргэжэ шадаха аргатайбди, шадахашьебди.

Н. Гомбоев, «Үнэн» колхозой комплексно бригадын бригадир, **Г-Д. Будаев,** бригадирай орлогшо, **Ц. Дашиев, Д. Раднаев,** трактористнууд, **Т. Назаров, Ж. Батуев** сеялкэшэд.

Бэлэдхэлэй дутуунуудые ябуут усадхаха

Хоридо тарилгын хүдэлмэри үдэр ерэхэ бүри үргэдхэгдэжэ байна. Мүнөө аймагай колхозууд 2000 шахуу гектар газарта борнойлго хэжэ, хүрьһэнэй шииг нойто баряа. Аймаг соогоо түрүүлэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз эртын ороохо тарижа эхилээ. Мүн һүүлээрнь «Коммунизм», «Улаан Одон» колхозууд тарилгада оробо. Илангаяа «Улаан Одон» колхоз тарилгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтажа, түрүүшын үдэрһөө энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулна. Эндэхид механизаторнуудтаа ажалай һайн эрхэ байдал байгууланхай. Тарилгын эхилхэһээ урид шэнэ полевой стан, улаан булантайгаар, столовотойгоор барижа дүүргээ. Эмхидхэлэй хүдэлмэри эртээнһээ һайнаар ябуулһанайнь ашаар, поли дээрэ гараһан механизаторнууд үндэр бүтээсэ туйлажа, хэһэн ажалаа шанар һайнтайгаар дүүргэнэ. Энэ колхоздо үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэһэн, наг шэбхээ кукурузын, огородой газарта ехээр зөөжэ адхаһан байна.

Тиигэжэ хүдэлмэринь хараалагдаһан түсэбэй ёһоор ябуулагдажа, эндэхи механизаторнууд тарилгаяа тон богонихон болзорто дүүргэхээр шиидэнхэй. Мүн «Коммунизм» колхоз тарилгадаа һайнаар бэлэдхээд, мүнөө энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулжа захалаа.

Гэбэшье аймагай бусад колхозууд тарилгада һайнаар бэлэдхэжэ, тэрэниие эмхитэйгээр ябуулна гэхын аргагүй. Юрэнхыдөө трактор, машина бэлэн, үрэһэ хүрэнгэнь сэбэрлэгдэнхэй болобошье, эндэ эмхидхэлэй али олон дутуунууд бии байһаар.

«Красный партизан» колхоз Хүнды гэжэ газарта хэдэн трактораар борнойлго хэжэ захаланхай. Теэд механизаторнуудай байрлаха полевой станай зөсөөхи, газаахи сэбэрлэгдээгүй.

— Механизаторнуудай байрые һаяар сэбэрлэжэ, түхеэржэ захалхамнай. Эртээнһээл түхеэрүүлхэ аад, колхозой правлени хэрэглэжэ үгэгшэгүй. Хүншье олдоогүй,—гэжэ тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир нүхэр Борисов мэдүүлнэ. Харин эндэ хажуудань арба гаран залуу шираг басагад һаалишад, тугалшадаар хүдэлжэ байдаг. Хэрбээ оролдоо һаа, эдэниие эмхидхээд, полевой станаа тэдэнэртэ эртээнһээ сэбэрлүүлхэ, сагаадуулха аргатай байгаа бшуу. Полевой станай столовынь бэлдэгдээгүйһөө Хүнды гэжэ газарта борнойлго хэдэг механизаторнууд 5—6 модондо байдаг колхозой центрһээ ябажа хүдэлмэрилхэ баатай болоно. Мүн тарилгын хүдэлмэриин түсэбшье табигдаагүй. Тарилгада ябаха тракторнуудынь колхозойнгоо центртэ байһаар. Сеялкэшэд болон хамһабариин хүдэлмэридэ ябаха хүнүүдшье олдоодүй.

Үглөө мүнөөгүй тарилга эхилхээр болоһон аад, эндэ үрэһэ хүрэнгээ нара-һалхинда шанаржуулха, хордохо хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

—Иитээд үрэһөө хороор угаажа эхилхэбди. Хороншье бии бэшэ юм ха гү,—гэжэ үрэһэнэй Хүндын склад даагша нүхэр Сатурин һэнгэргүйгөөр хэлэнэ.

Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Козлов, партийна организациин секретарь нүхэр Белоусов эгээл сүлөөгүй, харюусалгатай үедэ ажал хүтэлбэрилхэ жолоогоо алдаха болотороо архи уужа, тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие ударидаагүй шахуу. Тиимэһээ тарилгын хүдэлмэри эхилхэ болзорой ерэхэдэ механизаторнууд өөһэдөө полидоо гараһан байха юм.

«Хабарай үдэр бүхэли жэл тэжээдэг» гэһэн арадай сэсэн үгые һанажа, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ алдуугаа эрид шууд усадхажа, тарилгые хаһа болзор сооһь, һайнаар үнгэргэхэ уялгатай.

Мүн тиихэдэ механизаторнуудайнгаа полидо гараһаар хэды хонобошье, «Путь Сталина» колхозой Энхэ талын полевой стан һая болотор хоһ жэн, задагай зайдан байгаа. Эгээл иимэрхүү байдал Ленинэй нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудта үзэгдэнэ.

Тиихэдэ тарилгын хүдэлмэри түргэдхэхын тула аймагай нэгэшье колхоздо механизаторнуудай ажалые хоёр халаанда эмхидхэхэ тухай хэмжээн абтаагүй.

Рейдовэ шалгалтада хабаадагшад: **Ц. Дандаров,** «Бурят-Монголой үнэн» газетын корреспондент, **Д. Урбазаев, Ю. Шупов,** «Красная заря» газетын хүдэлмэрилэгшэд.

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТА СОЁЛОЙ ДОБТОЛГО ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ

Барханайхидай уряае дэмжэнэбди

Баргажанай аймагай Барханай сомоной соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй нээмэл бэшэгтэй танилсаад, тэдэнэй үүсхэлые һайшаан дэмжэнэбди. Манайшье Культурын байшан ажалшадай эрилтэ хангаха зарим тэды дүршэлтэй болонхой. Энээн тухай, мүн мүнөө ямар ажал хэжэ байһан тухайгаа хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Энэ байшанай хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, баян дүршэлтэй хүнүүд юм. Тэдэнэр олон жэлдэ ажаллажа байнхай. Жэшээлхэдэ, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэд Л. Т. Лобазеров, И. Д. Мальцева 21 жэлэй туршада, киномеханик В. М. Иванов арбан жэл эндэ ажаллана.

Культурын байшандамнай пианино, 4 баян, 2 радиоприемник, магнитофон, хоёр комплект духовой оркестр гэхэ мэтэ бии. Мүн тосхоной хоёр киноустановко үдэр бүри кино харуулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ кино харуулгаар аймаг соогоо нэгэдэхи һуури эзэлээ һэмди.

Хоорой, хүгжэмэй, зүжэгэй, хатарай кружогуудта хамтадаа 100 гаран хүн хабаадана. 63 наһатай Федор Ферапонтович Рыжиков, 71-тэй Влас Трофимович Иванов, А. Рыжанов, С. Иванов гэгшэд эгээл үнинэй эдэбхитэд юм. Тэдэнэр урданай дуунуудта залуушуулые һургана.

Нёдондо уран һайханай харалгада манайхиш аймаг соо нэгэдэхи, республика соо хоёрдохи һуури эзэлжэ грамота, шангуудта хүртэһэн байха.

Мүнөө хоорой кружогойхид композитор Мураделиин «Росси—түрэл нютагни», композитор Новиковой «Бидэнэр мартахагүйбди», мүн бусадшье дуунда һуража байнхай.

Байшангаймнай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө дуу зохёожо дууладаг. Жэшээлхэдэ, «Ленинэй зам», «Бидэнэр совет таряашадбди», «Комсомолой путёвкоор» гэһэн, ондоошье хэдэн дуун зохёогдоо. Түрэл тосхондомнай урданһаа дууладаг дуунуудые бэшэжэ абаха гэжэ Культурын байшанай совет тогтоогоо һэн. Тиигэжэ 50 гаран дуун бэшэгдэжэ абтаа. Тэдэнэй һайниие шэлэжэ дуулаха болонобди.

Зүжэгэй кружок үнгэрэгшэ сезондо нэгэ акттай 14 зүжэг бэлдэжэ табяа. «Халуун үдэр байхада», «Инструкциин ёһоор» гэжэ зүжэгүүд тэдэнэй тоодо оролсоно.

Ниитын харалгада дунда һургуулиин багшанар, һурагшад хабаадаха. Энээндэ колхозой нэгэдэхи фермынхид амяараа хабаадахань. Тэдэнэр 10 номер бэлэдхээ. Комсомол басаган А. Кошелева хүдэлмэриень хүтэлбэрилхэ, баянист Н. Сластин хүгжэм наадаха байна.

Культурын байшангай дэргэдэ тусхай агитбригада эмхидхэгдээ. Тэдэнэр хөөрэлдөө хэнэ, концерт харуулна. Тэдэнэр багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хабаадалсана. Залхуу зайран, албан хойрог хүнүүдые шүүмжэлһэн частушканууд зохёогдожо дуулалдана.

Манай агитбригада хабарай тарилгын, үбһэ, таряа хуряалгын үедэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозһоо гадна, хүршэ «Рассвет», «Искра», «Гигант» колхозуудта ошожо концерт табина.

Четверг бүри Культурын байшанда лекци уншагдажа, библиотекарь Баранова нүүдэл библиотекэтэй, киномеханик Иванов шэнэ кинокартинатайгаар фермэ, отарануудта гарана.

«Өөрынгөө мэргэжэлээр омогорхо» гэһэн асуудалтай үдэшэ, А. М. Горькида зорюулагдаһан үдэшэнүүд, үхибүүдэй үльгэр уншаха үглөөгүүр һаянай үнгэргэгдөө. Тарилгын ябаса тухай мэдээн үдэшэ бүри радиогоор дамжуулагдадаг. Ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһан», «Молни» бригаданууд дээгүүр гаргагдадаг. Агитбригада элдэб зүжэг наада харуулдаг, харуулан ойлгуулха агитаци стануудта эмхидхэдэг байна.

П. Гусляков, Тарбагатайн аймагай Ехэ-Куналейн Культурын байшангай директор.

Уранһайханай харалгаһаа

Һаяхан Хэжэнгын аймагай Культурын байшан соо хүдөөгэй бэрхэ дуушад, хүгжэмшэд, зүжэгшэд, хатаршадай бэлиг шадабариие шалгаха харалга боложо дүүрэбэ.

Энэ харалгада 10 колхоз, нэгэ леспромхоз, Культурын хоёр байшангай түлөөлэгшэд—343 хүн, тэрэ тоодо олон һаалишад, хонишод, трактористнар, багшанар болон бусад мэргэжэлтэд хабаадаа.

Дүрбэн үдэрэй һорёондо Чесанын сомоной «Коммунизм» колхозой уранһайханай коллектив нэгэдэхи, Дээдэ Хэжэнгын сомоной «Победа» колхозойхид хоёрдохи, Хэжэнгын сомоной «Заветы Ильича» колхозой түлөөлэгшэд гурбадахи һуури эзэлбэ. Культурын байшангуудай дундаһаа аймагай байшан нэгэдэхи һуури эзэлээ.

«Коммунизм» колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Дарижапов парторганизациин секретарь нүхэр Раднаев) уран һайханай харалгада хабаадаха хүнүүдтээ һайса туһалһан байгаа. Гушан хүнэй үмдэхэ торгон хубсаһа, бусад хэрэгсэл абажа үгөө. Тиимэһээ энэ кружогойхид муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Гушан хүнһөө бүридэһэн дуунай хоор «Залуу наһан», «Бурядай фестивальна» гэжэ дуунуудые бурят, ород хэлэнүүд дээрэ угаа гоё, ирагуу һайханаар дуулажа, харагшадай сэдьхэл зүрхэ хүдэлгөө. Балданогой «Хониной шэхэн» гэжэ зүжэгһөө отрывок, Х. Намсараевай «Гэртэхи зөөриеэ ходолуулһан гэнэн хонгор шабганса» гэжэ рассказаар найруулһан зүжэг табигдаа. Хонишон Ц. Раднаев, Чесанын сомоной Соведэй секретарь Х. Дамбаева, клубые даагша Б. Жамбалов рольнуудаа һайнаар наадаба. Сэнхир торгон тэрлигүүдтэй, сагаахан пулаадуудтай зургаан басаган «Һэеы даралга» гэдэг хатар танец наадаһан байна. Концертын түгэсхэлэй номерто «Амгалан тайбан байдалай түлөө» гэһэн литературно-уранһайханай монтаж зониие һонирхуулаа.

«Победа» колхозой кружок 40 хүнһөө бүридэнхэй. Тэдэнэр харалгада барагаар бэлдэһэн байба. Хоор хэдэн дуу дуулажа үгөө. Һүүлээрнь хоёрдохи комплексно бригадын клубые даагша Генинова, һаалишан Очирова болон бусад һонирхолтой номернуудые харуулба. Хатаршад бурят, ород, украин, белорус арадуудай танец хатаржа, суглараһан зониие хүхеэгээ. Эдэниис Дээдэ-Хэжэнгын долоон жэлэй һургуулиин һуралсалай талые эрхилэгшэ нүхэр Маркова хүтэлбэрилһэн байна.

Аймагай Культурын байшангай эдэбхитэд колхоз, МТС-үүдээр ябажа, концерт харуулдаг байхаһаа гадна, тэндэхи кружогуудта туһалдаг юм. Энэ байшангай дуушад СССР-эй, арадай демократиин оронуудай, бурят-монголой композиторнуудай дуунуудые ирагуу һайханаар дуулана. Аймагай культурын таһагые даагшын орлогшо М. Ширапов, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь В. Кучумов, Культурын байшангай хүдэлмэрилэгшэ М. Абламский, хүгжэмэй училищиин багшанар Н. Вторушина, Т. Байкалова, Хэжэнгын дунда һургуулиин ахалагша пионервожата Иванова болон бусад оюун бэлиг, уран шадабаряа харуулаа. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Жамбалдоржиева энэдхэг арадай танец уян нугархайгаар хатаржа, хүнүүдые гайхуулба.

Түрүү һуури эзэлэгшэдтэ грамота, үнэтэ шангууд барюулагдаа. Гэбэшье, зарим колхозууд ниитын харалгада муу бэлэдхэлтэй байшоо. Сталинай, Ленинэй, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозууд энэ харалгада бйратай юумэ хээгүй ерэһэниинь гэмшэлтэй. Аймагай зарим эмхи зургаанууд харалгада баһал хабаадаагүй. **А. Аюржанаев.**

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие шалгаха Бүхэроссийска харалга

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие шалгаха Бүхэроссийска харалгын болзор энэ жэлэй ноябрь һара болотор хойшолуулагдаа. Энээндэ хүдөөгэй болон городой соёл гэгээрэлэй 130 мянга шахуу эмхи зургаан хабаадалсана.

Клуб, библиотекэ, улаан булан, культурын болон амаралтын парк, кинотеатрнууд тус харалгада улам бүри олоороо хабаадажа байһыень Россин Федерациин хото, тосхонуудһаа ороһон мэдээсэлнүүд гэршэлнэ.

Энэ болзор соо хүдөө тосхоной культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри нилээд һайжараа, элдэб хэрэгсэлнүүдээр элбэг боложо байна. Эдэ эмхи зургаануудай фонддо олон сельсовет, хүдөө ажахын артельнүүд мүнгэн зөөри нэмэжэ оруулна, соёлой шэнэ гуламта бариха уялга абана.

Комсомольско хоёр жэлэй эхи табиһан Калужска, Воронежско областьнуудай, Башкирска АССР-эй залуушуулай үүсхэлээр «хүдөө тосхондохи соёлой добтолгодо» РСФСР-эй улам олон район, хизаар болон областьнууд оролсожо байна.

Музейдэ табигдаһан зүйлнүүд

Республикын томо предприятинуудай нэгэн болохо Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ажалые харуулһан зурагууд хизаар ороноо шэнжэлэлгын Улан-Удын музейдэ табигдаа. Комбинадай түүхые, мүн элдэб зурагуудые музейдэ ерэгшэд һонирхон харана.

Геологууд Б. А. Артемьев, А. П. Арсентьева болон бусад Зэдэ голой эрьеэр түрүүшынхеэ шэнжэлгэ хэһэн юм. Зүүн-Сибириин геологическа Управлениин нэгэ парти Мария Васильевна Бесовагай хүтэлбэреэр 1932 ондо Зэдэ голой эрьедэхи вольфрам-молибденэй уурхайе олоһон юм. Тиигэжэ 1935 ондо «Джидастрой» комбинат баригдажа эхилһэн байгаа. Комбинадай ажал ехэтэй хүдэлмэри жэл бүри оньһожоруулагдана. Баянголой ТЭЦ-эй баригдажа дүүрэһэнһээ хойшо комбинадай ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлээ.

Мүнөө энэ комбинадта 1000 шахуу комсомолшууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй олонхинь ажалай түрүүшүүл юм. Эдэ залуушуул городоо болбосон түхэлтэй болгохо ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Музейдэ табигдаһан зүйлнүүд горнягуудай ажабайдалые дэлгэрэнгыгээр харуулна. Түрүүшын жэлнүүдтэ вольфрам угаахада хэрэглэгдэжэ байһан зэр зэмсэгүүд, вольфрам-молибденэй рудатай томо шулуунууд, шахтын хуушанай, мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүд музейдэ табяатай.

Холтоһон, Первомайск гэжэ уурхайнуудай дүрсэ һонирхолтойгоор харуулагдаа. Мүн эндэ Городок городой зохидхон панорама табяатай.

Музейн экспозициие хараһан хүнүүд комбинадай түрүүшүүлтэй һайса танилсаха аргатай. Экспозициин дээдэ талада түрүү горнягуудай портредүүд табяатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хизаар ороноо шэнжэлгын музейдэ эмхидхэгдэһэн Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай стендын дэргэдэ.

Г. Петуховой текст, **Н. Дамбаевай** фото.

Тобшо һонинууд

☆ Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой барилгашадай бригадые Ринчин Балдашкиев хүтэлбэрилнэ. Тэрэ бригада байрын гэрнүүдые олоор бариха һаа гадна, малай байра болон бусадые бодхооно. Малшадай олоороо байдаг Харамодон гэжэ газарта 100 хүнэй һууритай клуб, медпункт, магазин тэдэнэр баряа.

Мүнөө колхозой барилгашад ойдо модо бэлдээд, тэрэнээ оруулжа, хайжа, зулажа, дараанса хахалжа байна.

Ц. Надмитов.

☆ Зэдын комбинадай леспромхозой модо отологшо Рэмпил Цыренжапов электрохюрөөгөөр модо отолходоо нормоёо хододоо 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Б. Шагдуров.

☆ «Эрдэм» совхозой (Мухаршэбэр) хоёрдохи отделени һү һаалгаараа нүгөө отделенинүүдэйнгээ дунда түрүү һуури эзэлнэ. Энэ отделени үнгэрһэн 3 һара соо үнеэн бүриһөө 509 литр һү һааба. Отделениин эрхим һаалишад Мария Лукащук, Ольга Собачук гэгшэд туд бүридөө үнеэн бүриһөө 613—664 литр һү һаабад.

Ц. Бадлуев.

☆ 18 наһатай Аюша Лубсанов өөрынгөө хүсэ багсаажа үзөөд һаалишан боложо март һара соо фермэдэ ерээ бэлэй. Хүдэлжэ эхилһэн түрүүшынгээ һарада үнеэн бүриһөө 150 литр һү һааба. Тиигэжэ Аюша хүбүүн Зэдын аймагай «Эрдэм» колхозой түрүү һаалишадһаа дутуугүйгөөр хүдэлнэ.

Д. Цыремпилов.

☆ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай багша нүхэр Васильев Хориин дунда һургуулида ерэжэ, арбадахи, классай һурагшадтай уулзаба. Тиихэдээ һурагшад арбадахи класс дүүргээд байхадаа саашадаа юу хэхэ, ямар мэргэжэл шудалха тухай, багшын ажал тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

К. Жалсараев.

☆ Хэжэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо ажахын жэлэй түрүүшын 3 һарын дүнгөөр малшадай суглаан болобо. Суглаанда хабаадагшад малшадай ажалай зарим тэды амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, тэдэнэй хүдэлмэридэ байһан дутуу дундануудые элирүүлбэ. Эндэ эрхим малшад ажалай нэмэлтэ түлбэри абаһан байна. Һүүлээрнь колхозой залуушуул сугларагшадта концерт харуулһан байха юм.

С. Цыбиков.

Номой выставкэ эмхидхэгдэбэ

М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэдэ «Ленинэй замаар-коммунизмын илалтада» гэһэн номой выставкэ эмхидхэгдээ. Эндэ 150 гаран ном, брошюранууд, тэрэнэй тоодо В. И. Ленинэй зохёолнууд табигданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ уншагшад В. И. Ленинэй зохёолнуудые, мүн Ленин тухай бэшэгдэһэн номуудые олоор абана. Дунда зэргээр үдэр бүри 80—90 уншагша тиимэ номуудые абажа уншана. Илангаяа «Ленин тухай дурасхаалнууд» гэжэ хоёр том ном уншагшадые ехээр һонирхуулна.

Н. Карташов.

Холын Хойто-Байгалай «2-я пятилетка» колхозойхид оронуудые түргэнөөр үсхэхын тула бүхы оролдолгоёо гаргажа байнхай. Гасандякит гэжэ голой эрьедэ 400 гаран оронуудынь байрладаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой эрхим орошон Прасковья Николаевна Тулбуканова оронуудайнгаа дунда байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

К. Е. Ворошилов Польско Арадай Республикада айлша…

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Польшын текстильнэ промышленностиин центр … Лодзь хото орохоёо апрели… гараба.

(ТА…

Лодзьдо митинг болобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай, СССР-эй гүрэнэй, партийна бусад ажал-ябуулагшадай ерэһэнтэй дашарамдуулагдан, Лодзьдо ажалшадай митинг апрелиин 22-то болобо.

Арба гара мянган хүнэй һууритай спортивна зал соо городой зон олоороо суглараа. Тэдэнэй дунда бүд нэхэгшэд, металлистнууд, барилгашад, студентнүүд бии. «К. Е. Ворошилов түрүүтэй советскэ айлшадые Лодзиин ажалшад үнэн зүрхэнһөө амаршална» гэһэн уряа тэндэ үлгөөтэй харагдана.

К. Е. Ворошилов, Е. А. Фурцева, А. Завадский, И. Лог-Совиньский болон бусадай орожо ерэхэдэ, сугларагшад нэрьесэ альга ташажа, «Польско, совет арадуудай … шэгүй, хэтэ мүнхын хани б… улам бэхижэжэ байг лэ!», … скэ Союзай Коммунистическ… мандаха болтогой!», «Польш… дэлмэришэнэй нэгэдэмэл пар… даха болтогой!» гэһэн юр… дые табижа тэдэниие угтаа.

Лодзь городой арадай … Президиумэй Түрүүлэгшэ Э… мерчак митингые нээбэ. Пр… ска Лодзиин бүхы ажалшад… һөө тэрэ Советскэ Союзай ту… шэдые ахадуу ёһоор амар… ПОРП-гэй Лодзиин городско… митедэй нэгэдэхи секретарь … таркувна-Майковская, К… ЦК-гэй секретарь, СССР-эй … но Соведэй Президиумэй … Е. А. Фурцева митинг дээрэ … лээ.

(ТАС…

В. Гомулка, Ю. Циранкевич Болгарида, Венгридэ, Румынидэ айлшалхань

Польско хэблэлэй агентствын апрелиин 22-то Варшаваһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Польшын Арадай Республикын Партийно-Правительственна делегаци Болгариин Арадай Республикада, Венгриин Арадай Республикада, Румыниин Арадай Республикада май һарада ёһоор айлшалжа ошохонь. Д… циие ПОРП-гэй ЦК-гэй н… секретарь В. Гомулка, Минис… дэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. … кевич толгойлхо юм.

(ТА…

Хитад Венгри хоёрой худалдаа наймаанай хэлсэ…

Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор 1959—1962 онуудта Хитад Венгри хоёрой хоорондо худалдаа наймаа эрхилхэ удаан болзорой хэлсээн Пекиндэ апрелиин 21-дэ баталагдаа.

Энэ хэлсээнэй ёһоор ойрын жэлнүүдэй үедэ Хитад Венгри хоёр бүри ехээр наймаа хэдэг болохо. Хитад сойн бобы, вольфрамай, молибденэй руда, сэбэр сагаан туулга, мүнгэнэй уһа, консервэ, торгон бүд, са… нэ, элдэб станок, бүд нэхэдэг… на, электронно лампа, радио… ческэ түхеэрэлгэ болон бусад… раа Венгридэ худалдаха боло…

Венгри электростанцинууд… рэгтэй түхеэрэлгэнүүдые, хол… ник, дизельнэ локомотив, ваго… дэб станок, хэлхеэ-холбоонй… сэлнүүд гэхэ мэтые Хитадта … даха байна.

(ТА…

Чехословакиин залуушуулай союзай хандалга

Чехословакиин телеграфна агентствын апрелиин 22-то мэдээсэһэнэй ёһоор Чехословакиин залуушуулай союзай Центральна Комитет баруун оронуудай демократическа залуушуулай бүхы организацинуудта бэшэг эльгээгээ. Шэнэ дайн… лэдхэлгэдэ эсэргүүсэн, Бунде… атомна зэбсэгээр хангалгада… гүүсэн хамтаараа тэмсэе гэж… бэшэг соогоо залуушуул… һан байна.

(ТА…

Аюулгүйн Соведэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 22. (ТАСС). Үсэгэлдэр Нью-Йоркын сагаар үдэрэй 3 часта (Москвагай сагаар 23 часта) Аюулгүйн Соведэй заседани эхилээ. Атомна, водородно бомбо тээһэн Америкын сэрэгэй самолёдуудай Советскэ Союз тээшэ шэглэн ниидэдэг байһые болюулха яаралтай хэмжээ абаха тухай асуудал зүбшэхын тулада Советскэ Союзай гуйлтаар энэ заседани зарлагдаһан байгаа.

Зүбшэхэ зүйл баталһанай һүүлээр, Советскэ Союзай түлөөлэгшэ А. А. Соболевто үгэ үгтөө. Советскэ түлөөлэгшэ үгынгөө түгэсхэлдэ резолюциин иимэ проект дурадхаба:

«Аюулгүйн Совет,

Атомна, водородно бомбо тээһэн Америкын Холбоото Штадуудай сэрэгэй самолёдуудай Советскэ Союзай хилэ тээшэ ниидэлгые болюулха яаралтай хэмжээ абаха тухай» Советскэ Союзай табиһан асуудалые хаража үзөөд,

иигэжэ ниидэлгэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа бүри шангадуулна, арадуудай аюулгүй байдалда гай түбэг татана, иимэ ниидэлгэ үргэлжэлүүлбэл, бүгэдэниитын амгалан байдалые эбдэжэ, алалга хюдалгын атомна дай һүжэрөөжэ болохо гэжэ тоолоод,

бусад гүрэнүүдэй амгалан байдалда аюул тохёолдуулха гү, али сэрэгэй демонстраци хэхэ зорилгоор тэдэ гүрэнүүдэй хилэ тээшэ атомна, водородно бомбо тээһэн сэрэгэй самолёдуудаа эльгээхэһээ бэеэ барихыень Холбоото Штадуудые уряална.

А. А. Соболевой һүүлээр, США-гэй түлөөлэгшэ Лодж үгэ хэлээ. Аюулгүйн Соведтэ Советскэ Союз үндэһэ баримтагүйгөөр хандаба гэһэн хэбэртэйгээр Америкын делегат хэлэһэн байна. Зүгөөр советскэ делегациин зүгһөө хэгдэһэн гэмнэлтые буруу болгохоор ямаршье баримта тэрэ дурдаагүй. Харин ядерна зэбсэгээр хангагдаһан Америкын сэрэгэй самолёдуудай СССР-эй хилэ тээшэ үнэхөөрөө ниидэдэг байһые бүри эли болгожорхиһон байна бшуу.

Иимэ ниидэлгэнүүд саашадаашье хэгдэхэ. «Агаарай сэрэгэй хүсэнүүдые дайшалхы бэлэн байлгаха шухала байһан лэ үедэ иимэ ниидэлгэнүүдые хэдэг байхабди» гэжэ Лодж убайгүйгөөр мэдүүлһэн байна.

Дэлхэйн олониитын һанаа заһахын тулада, США өөрыгөө хамгаалха зорилгоор «иимэ ниидэлгэ хэнэ». Америкын сэрэгэй самолёдуудай ниидэлгын хойноһоо «нарин хиналта хэгдэдэг» гэһэн хэбэртэйгээр олон таба юумэ шашаба.

Удаань Канадын түл… Ритч, Франциин, Англиин түл… шэнэр мүн лэ Лоджын х… шэнгеэр шашалдаа.

Амгалан тайбан үедэ атомна… дородно бомбо тээһэн бомбар… щигуудай ниидэдэг болоһондо… вительство болон арадайнгаа… һанаагаа зобожо байһан тухай… ной түлөөлэгшэ Мацудайра … лэн мэдүүлээ. Буу зэбсэг х… тухай хэлсээгээ хоёр талын … үргэлжэлүүлхыень Мацу… уряалаа.

Америкын самолёдуудай … тухай асуудал зүбшэн х… эгээн дээдэ тушаалтадай хэл… хэ хэрэгтэ һаад боложо ма… һэн хэбэртэйгээр Ирагай тү… шэ хэлэбэ. Колумбиин, Па… түлөөлэгшэ Лоджын хараа бо… дэмжэхэ зуураа, Советскэ Со… дурадхаһан резолюциин про… арсажа голосовалхабди гэжэ… дүүлээ.

Апрелиин 22-то Соведэй за… зарлажа, тэрээн дээрэ тус а… зүбшэн хэлсэлгые үргэлж… гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ А. … болев дурадхаа.

Гэбэшье, США-гэй түл… Лодж Аюулгүйн Соведэй түр… шээр һууһанаа хэрэглэжэ, му… рикын тала баридаг орон… түлөөлэгшэдөөр дэмжүүлэн Со… вой дурадхалые буруушаажа, … гүйн Соведэй хүдэлмэрэе ябу… гуримые эбдэһэн байна.

Энээниень буруушаажа … лэхэдээ, А. А. Соболев дурса… резолюциин проектые батал… ха тон шухала байгаа гэжэ … лээ. Тиигээд, советскэ делега… руушаалгын тэмдэг болгон … гөө проектые бусаажа абаба … мэдүүлээ.

Тиигэжэ Америкын агаара… гэй хүсэнүүдэй эб найрам… аюулгүй байдалда түбэг та… хэжэ байһан хорото аашануу… люулхын тулада Аюулгүйн Со… хэмжээ абаха хэрэгтэ США-г… рэнэй тала баридаг оронууд… лөөлэгшэд һаад хэбэ. Тус а… зүбшэн хэлсэлгын үедэ Хол… Штадуудай баримталһан хир… дол, США уласхоорондын … байдал һуларуулхые хүсэнэг… рин бүри шангадуулха, саа… хорото аашануудаа үргэлж… хые оролдоно гэжэ бүхы д… зоной үмэнэ харуулба.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни и экономики — 47-59, пропаганды и местной информации —3… культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00716. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1…